

Justitie

Ministerie van Justitie

Inspectie voor de Sanctietoepassing

Aansluiting nazorg in het gevangeniswezen

Inspectierapport

Themaonderzoek

December 2008

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting	5
1 Inleiding	11
1.1 Aanleiding en doel	11
1.2 Reikwijdte	12
1.3 Onderzoeksopzet	12
1.3.1 Onderzoeksvragen	12
1.3.2 Toetsingskader	12
1.3.3 Methode	13
1.3.4 Tijdpad	15
1.4 Eerder onderzoek	16
2 Inventarisatie nazorg	18
2.1 Screening	18
2.2 Informatie verzamelen	19
2.3 Inhoud van het Basisdocument	24
2.4 Overdracht van de screening	25
2.5 Acties afstemmen	26
3 Uitvoering nazorg	30
3.1 Acties ondernemen	30
3.2 Acties monitoren	35
3.3 Ondersteunen van gedetineerden	36
3.4 Overdracht voor het einde detentie	37
4 Organisatieaspecten	40
4.1 Instructies	40
4.2 Samenwerking en communicatie	40
4.3 Personeelsinzet	44
4.4 Faciliteiten	45
4.5 Prestatie indicatoren	47
5 Conclusies	48

6	Aanbevelingen	53
Bijlage 1	Afkortingen	54
Bijlage 2	Bronnen	55
Bijlage 3	Aanbevelingen Informatieoverdracht in de executieketen	56
Bijlage 4	Toetsingskader	58
Bijlage 5	Geografische ligging	74

Voorwoord

De Inspectie voor de Sanctietoepassing (ISt) heeft in de periode juni t/m augustus 2008 onderzoek gedaan naar de werkzaamheden van de medewerkers maatschappelijke dienstverlening (mmd'ers) in de penitentiaire inrichtingen en de overdracht tussen die inrichtingen en gemeenten ten behoeve van een sluitende aanpak van nazorg voor ex-gedetineerden. Die aanpak is van belang om het risico op recidive te verminderen. Concreet gaat het erom te zorgen dat op vier elementaire leefgebieden (identiteitsdocumenten, inkomen, huisvesting en zorg) zonodig acties ondernomen worden.

Hoewel er de afgelopen jaren op dit terrein veel in gang is gezet en grote projecten zijn gestart, valt er ook nog veel te verbeteren. De ISt trof betrokken mmd'ers aan die praktische en creatieve oplossingen zoeken voor knelpunten waarmee zij in de praktijk geconfronteerd worden. Daar staat tegenover dat noch intern in de pi's noch door het hoofdkantoor van de Dienst Justitiële Inrichtingen voldoende sturing gegeven wordt en eenduidigheid wordt verschaft over hoe het werk van de mmd'ers vorm moet worden gegeven.

Er zijn grote verschillen tussen de inrichtingen in de manier van invullen van het voor dit doel gebruikte basis- en overdrachtsdocument. Het verzamelen van informatie gebeurt niet systematisch. Er is geen duidelijkheid over welke informatie zonder dan wel met toestemming van de gedetineerde uitgewisseld kan worden met andere organisaties. Er zijn geen eenduidige afspraken tussen inrichtingen en gemeenten.

De ISt concludeert dan ook dat de rol en taken van het MMD onvoldoende zijn vastgelegd om een situatie te kunnen bereiken dat alle gemeenten in Nederland op eenzelfde wijze vanuit alle penitentiaire inrichtingen worden geïnformeerd en betrokken bij de nazorg van inwoners van hun gemeente die daarin na een detentie terugkeren.

Daarnaast constateert de ISt ook dat de gemeenten het de PI's niet gemakkelijk maken. Nog niet alle gemeenten hebben een contactpersoon voor de nazorg aangewezen en niet meer dan 41 % van de gemeenten heeft een aansluiting op het voor dit doel ontwikkelde geautomatiseerde systeem. Er zijn bovendien gemeenten die alleen van bepaalde categorieën gedetineerden, zoals veelplegers, het basisdocument in behandeling willen nemen.

Het rapport eindigt met een aantal aanbevelingen, waarbij ook verwezen wordt naar de voor dit onderwerp relevante aanbevelingen uit een eerder rapport van de Ist: Informatieoverdracht in de executieketen.

W.F.G. Meurs
hoofdinspecteur

Samenvatting

In het complexe werkveld van de nazorg zijn vanaf 2006 veel nieuwe werkprocessen doorgevoerd in de penitentiaire inrichtingen (PI). De medewerkers maatschappelijke dienstverlening (mmd'ers) zijn in de PI's de spilfunctionarissen voor de nazorg. Zij screenen de gedetineerden op de praktische leefgebieden die de terugval in criminaliteit kunnen beïnvloeden, namelijk identiteitsdocumenten, inkomen, huisvesting en zorg; informeren de gemeente hierover bij aanvang van de detentie; spannen zich tijdens de detentie in om de vier leefgebieden op orde te brengen en informeren de gemeente wederom aan het einde van de detentie in hoeverre noodzakelijk acties op de vier leefgebieden gerealiseerd zijn.

Om het werk van de mmd'ers en dus de naadloze overdracht aan de gemeenten op systematische wijze te laten verlopen zijn er voor de functie onder andere landelijke werkkaders en instructies. Voor de informatie overdracht aan de gemeente is er een format in het Digitaal platform aansluiting nazorg (DPAN) waar alle mmd'ers mee werken. In het vorig jaar gestarte Programma Sluitende aanpak Nazorg wordt nog steeds aan verbetering van de nazorg gewerkt.

De inspectie voerde onderzoek uit naar de invulling van de functie van mmd'er in de praktijk, welke knelpunten hier in zijn en in hoeverre de uitvoering voldoet aan de eisen die daaraan zijn gesteld door het ministerie van Justitie.

Inventarisatie nazorg

Lang niet altijd screent de mmd'er de gedetineerden binnen de 10 werkdagen die er voor staan, maar een basale vorm van informatieoverdracht naar de gemeenten is er in steeds meer gevallen en steeds vaker tijdig.

Er zijn grote verschillen in de manier van invullen door inrichtingen en mmd'ers van het basisdocument. Het verzamelen van informatie voor de nazorg gebeurt niet op gestandaardiseerde wijze. Er wordt niet systematisch gebruik gemaakt van beschikbare informatiebronnen. Op onderdelen zijn er wel interessante voorbeelden van afspraken om informatie te delen. Informatie is vaak niet gespecificeerd en er is geen bronvermelding. Informatie wordt onvoldoende geverifieerd. Wie welke acties op de leefgebieden moet ondernemen staat over het algemeen goed omschreven in het basisdocument.

Er is onduidelijkheid over het al dan niet gebruiken van de toestemmingsverklaring van de gedetineerde om informatie op te vragen en door te geven. De werkprocesbeschrijving is hierin niet meer actueel. Er zijn geen eenduidige afspraken met andere organisaties over welke soort informatie met en zonder toestemmingsverklaring kan worden uitgewisseld. Informatie waarover andere organisaties beschikken, die voor de nazorg van belang kan zijn, kan daardoor niet benut worden. De veelplegersoverleggen waar ketenpartners afspraken hebben gemaakt om over veelplegers informatie uit te wisselen zijn hierop een uitzondering. Voor knelpunten als het moeilijk kunnen raadplegen van het BKR, of het uitwisselen van informatie met de UWV en de reclassering worden op landelijk niveau geen oplossingen gevonden.

Er is te weinig sturing en bewaking op de kwaliteit van de vastgelegde informatie. Mmd'ers creëren daarom binnen de ruime kaders van het werkproces hun eigen standaards en werkwijzen. Zij stellen zich echter te weinig op als makelaar in betrouwbare informatie terwijl alleen op standaardwijze ingewonnen en gecontroleerde informatie direct bruikbaar is voor andere partijen, zoals de contactpersonen bij de gemeente.

Uitvoering nazorg

De mmd'ers waarmee de ISt heeft gesproken zijn, ook in de uitvoering van acties om de leefgebieden op orde te krijgen, enthousiast, betrokken en inventief. Voor knelpunten in de praktijk deinzen ze niet terug en worden oplossingen gezocht. Mmd'ers helpen gedetineerden die zelf niet of verminderd vaardig zijn in het orde op zaken stellen op de vier leefgebieden. Voor het oplossen van problemen rond identiteitsbewijzen zijn goed functionerende afspraken tussen politie, gemeente en PI als het de gemeente betreft waar de PI gevestigd is. Over gedetineerden die in een andere gemeente staan ingeschreven zijn er geen functionerende afspraken. Op systeemniveau is er geen onderkenning dat acties op het ene leefgebied onbedoelde negatieve effecten kunnen hebben op andere leefgebieden. Het stopzetten of opschorten van uitkeringen, huurovereenkomsten, verzekeringen en abonnementen lukt goed vanuit een PI, maar voor hervatting van uitkeringen, of inschrijving bij het CWI moeten heel veel obstakels overwonnen worden.

Om schuldhulpverlening in gang te zetten is een volledig overzicht over de schulden noodzakelijk. Het MMD (Organisatieonderdeel van de PI waarbinnen de mmd'ers werken) slaagt er onvoldoende in om dit tot stand te brengen. Het starten van een schuldhulpverleningstraject tijdens een verblijf

in een gesloten inrichting is bovendien niet mogelijk. Het treffen van afbetalingsregelingen of het bevroeren van schulden gaat iets beter, maar is geen zekerheid. Er zijn geen eenduidige afspraken met gemeenten over de rol van gemeenten en het MMD in de schuldhulpverlening. Taken met betrekking tot het opvragen van overzichten van boetes bij en het treffen van betalingsregelingen met het CJIB zijn in de inrichtingen niet eenduidig belegd.

De goedbedoelde inspanningen van mmd'ers om huisvestingsproblemen van gedetineerden op te lossen zijn door de marktomstandigheden meestal niet effectief. Het regelen van een plek bij een opvanginstelling is dan het alternatief.

Doordat in veel gevallen het Psycho Medisch Overleg (PMO) of de medische dienst (MD) het voortouw hebben en door de beperkte informatie-uitwisseling die het gevolg is van de wijze waarop zij het medisch beroepsgeheim hanteren is de rol van de mmd'er in de contacten over gedetineerden met zorginstellingen beperkt.

Veel met het takenpakket van het MMD samenhangende taken worden ook door andere functionarissen uitgeoefend. De implementatie van het Terugdringen Recidive (TR) leidt tot onduidelijkheden in de taakverdeling tussen mmd'er en trajectbegeleider.

Acties naar aanleiding van de screening worden in andere informatiesystemen dan DPAN (in Tulpselectie of een eigen bestand met werkafspraken) vastgelegd, om zo de andere disciplines in de PI te informeren. Om de informatie over de voortgang van acties met andere functionarissen of instellingen te delen zijn er altijd aparte activiteiten van de mmd'er nodig. Er zijn uitzonderingen waar een trajectbegeleider toegang heeft tot DPAN of de mmd'er toegang tot TRIS.^[1] De gebruikte informatiesystemen DPAN, TRIS, Tulpselectie (rapportagesysteem in de PI) en, Microhis (voor de MD) kunnen geen informatie uitwisselen.

Over geplande acties, die bijvoorbeeld een gemeente in gang moet zetten tijdens de detentie is niet genoeg afstemming. Vaak is het afhankelijk van telefoontjes en verduidelijking van de vraagstelling. De dossiers laten onvoldoende zien of en hoe acties zijn afgestemd met externe partijen en met welk resultaat.

---

[1] TRIS staat voor traject informatie systeem en is het registratiesysteem dat de trajectbegeleiders gebruikten voor de reïntegratieplannen van TR kandidaten.

Voor gedetineerden die overgeplaatst worden naar een Zeer Beperkt Beveiligde Inrichting (ZBBI) kan het MMD niet altijd een overdracht doen via DPAN omdat die inrichtingen niet beschikken over dit systeem.

De gebruikte informatiesystemen en werkprocessen in de inrichting voorzien niet in eenduidige vastlegging van te ondernemen acties, en volgprocedures om het effect van die acties te beoordelen. Daardoor ontstaan allerlei verschillende werkwijzen. Er is volstrekt onvoldoende zekerheid dat de screening en informatieoverdracht leiden tot effectieve en gecoördineerde acties van de gedetineerden, van inrichtingsfunctionarissen, gemeenten en andere instellingen die bij de nazorg van gedetineerden een rol kunnen spelen. Het onmogelijk om vast te stellen of met de inzet van mmd'ers de beoogde doelstellingen bereikt worden.

Er is onvoldoende zicht bij de mmd'ers welke overdracht voor het einde van de detentie wanneer gedaan moet worden. PI's versturen een korte berichtgeving aan de gemeente als ze er niet tijdig in slagen om een overdracht te doen voor het einde van de detentie. Prioriteiten liggen bij de gedetineerden die goed in beeld zijn of die veel hulp nodig hebben. De inhoud van het overdrachtsdocument is vaak summier. Mmd'ers beschrijven onvoldoende welke acties zij al ondernomen hebben en welke acties zijn afgerond of mislukt.

De rol en taken van het MMD zijn onvoldoende vastgelegd om een situatie te kunnen bereiken dat alle gemeenten in Nederland op eenzelfde wijze vanuit alle penitentiaire inrichtingen worden geïnformeerd en betrokken bij de nazorg van inwoners van hun gemeente die daarin na een detentie terugkeren. De gemeenten maken het de PI's ook niet gemakkelijk. Nog niet alle gemeentes hebben een contactpersoon voor de nazorg aangewezen en niet meer dan 41% van de gemeenten heeft een DPAN aansluiting. Er zijn bovendien gemeentes die alleen van bepaalde categorieën gedetineerden het basisdocument in behandeling willen nemen, bijvoorbeeld alleen voor de veelplegers.

Organisatorische randvoorwaarden

De instructies en protocollen op landelijk en op lokaal niveau zijn ontoereikend om een eenduidige ontwikkeling van het MMD te waarborgen. De gehanteerde prestatie-indicatoren voor het MMD maken niet duidelijk of de doelstellingen met betrekking tot de nazorg bereikt worden. Bovendien is het frustrerend voor mmd'ers dat het werk dat ze leveren alleen gescoord

wordt op aantallen screenings en gerealiseerde acties op de leefgebieden en dat er geen rekening wordt gehouden met de tijd en moeite die ze steken in mislukte acties of werkzaamheden die buiten de vier leefgebieden om.

De afbakening van de taken van het MMD ten opzichte van de bevolkingsadministratie (BVA), het bureau selectie en detentiebegeleiding (BSD), het coördinatiebureau TR (CBTR), de MD en het PMO is niet helder. Ook de afbakening van de taken van het MMD ten opzichte van de taken van de gemeente is onvoldoende eenduidig bepaald. Daardoor is het resultaat van het MMD te sterk afhankelijk van hoe de mmd'er zijn functie zelf binnen de inrichting en in het netwerk buiten de inrichting ontwikkelt, hoe mmd'ers de (informele) contacten benutten en wat de kwaliteit is van overlegvormen binnen en buiten de inrichting.

De kwartiermakers, die inmiddels netwerkadvisers heten en het proces van de nazorg faciliteren, voeren hun taak verschillend uit.

Aanbevelingen

De aanbevelingen in dit rapport zijn van algemene aard. De Ist verwijst voor aanbevelingen ook naar het rapport Informatieoverdracht in de executieketen (zie bijlage 3). De overdracht van informatie rondom nazorg was een onderdeel van het onderzoek. Ondanks dat het onderzoek zich richtte op inrichtingen met een arrestantenregime zijn de meeste aanbevelingen ook van toepassing op andere inrichtingen.

Aan de Dienst Justitiele Inrichtingen:

1. Scherp het profiel van de functie van de mmd'er aan om duidelijkheid te verschaffen in het gemengde takenpakket van de mmd'er als informatie "makelaar" en dienstverlener.
2. Zorg dat de betrouwbaarheid van gegevens in de overdrachten verbetert door informatie te verifiëren en vast te leggen welke bronnen zijn geraadpleegd.
3. Draag er zorg voor dat de werkwijze en werkafspraken rondom de nazorg scherper worden vastgelegd om tot een eenduidige werkwijze te komen;

4. Verschaf hiermee ook duidelijkheid rondom taakverdelingen op de leefgebieden tussen disciplines (met name tussen MMD, MD, PMO en trajectbegeleiders TR) en tussen het MMD en de gemeenten.
5. Investeer blijvend in de samenwerking met ketenpartners en andere organisaties om de nazorg voor alle gedetineerden vorm te geven.
6. En zorg er voor dat overdracht van informatie over nazorg naar inrichtingen waar geen mmd'ers zijn aangesteld wel altijd kan plaatsvinden.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Om de doelstelling van het Veiligheidsprogramma van 2002 te verwezenlijken, namelijk een criminaliteitsafname van 20 tot 25 procent, heeft de nazorg aan (ex) gedetineerden prioriteit gekregen. In dit kader zijn de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) en de Directie Sanctie- en Preventiebeleid (DSP) van het Ministerie van Justitie zijn gestart met het Project Aansluiting Nazorg.^[2] Het doel van het project is het realiseren van een naadloze overdracht tussen de penitentiaire inrichting (PI) en de gemeente op vier leefgebieden van gedetineerden die de terugval in de criminaliteit beïnvloeden. De essentiële en praktische leefgebieden die op orde zouden moeten zijn om na detentie de goede weg in te kunnen slaan zijn: identiteitsdocumenten, inkomen, huisvesting en zorg.

Inmiddels heeft ongeveer 80% van de gemeenten een contactpersoon voor nazorg aangewezen. In de PI's vervullen medewerkers maatschappelijke dienstverlening (mmd'ers) een belangrijke rol in de nazorg aan gedetineerden. In 2004 zijn de eerste mmd'ers aangesteld. Zij hadden destijds een andere functie-inhoud dan de huidige. Vanaf april 2006 zijn door het Project Aansluiting Nazorg nieuwe werkwijzen geïmplementeerd die de samenwerking tussen de PI's, de gemeenten en de andere ketenpartners en daarmee de nazorg aan gedetineerden moeten verbeteren. Verbeteringen worden gaandeweg ingevoerd en het project is daarmee een groeimodel.

Bij de implementatie krijgen de inrichtingen advies en ondersteuning van kwartiermakers van DJI.^[3] En om tot een eenduidige en kwalitatief hoogstaande werkwijze te komen voor de functie van mmd'er zijn er landelijke werkkaders en instructies op papier gezet, zijn er formats voor de informatieoverdracht gemaakt en zijn de mmd'ers geschoold voor de functie. Bovendien is er een geautomatiseerd systeem ontwikkeld om de nazorg te

---

[2] In januari 2008 is het project Aansluiting Nazorg omgezet in het project Verbetering Uitvoering Nazorg (VUN). Samen met het project Bestuurlijke en Interdepartementale Samenwerking (BIS) vormen zij het Programma Sluitende Aanpak Nazorg.

[3] Kwartiermakers hebben onder het programma VUN een andere naar gekregen te weten, netwerkadviseurs. De taken zijn hetzelfde gebleven. In dit rapport wordt nog de term kwartiermaker gebruikt.

verbeteren, het Digitaal platform aansluiting nazorg (DPAN) waarop alle PI's en inmiddels 180 van de 443 gemeenten aangesloten zijn.

In het jaarplan voor 2008 heeft de Inspectie voor de Sanctietoepassing (ISt) een themaonderzoek opgenomen naar de wijze waarop de mmd'ers in de PI's hun taak vervullen. De directe aanleiding om het op te nemen was het verzoek van DSP en de signalen uit de praktijk dat er onduidelijkheden zijn in de precieze taken van de mmd'ers en dat de samenwerking met de gemeenten nog niet soepel verloopt.

1.2 Reikwijdte

Het Project Aansluiting Nazorg is geïmplementeerd in de inrichtingen van het Gevangeniswezen. In Jeugd- en TBS-inrichtingen wordt op andere wijze gewerkt aan nazorg. Daarom beperkt dit onderzoek zich tot de PI's. Het onderzoek is uitgevoerd in vijf PI's. Om een goede aansluiting in de nazorg te bewerkstelligen dragen de mmd'ers informatie over aan de gemeente. De gemeenten zijn geen onderwerp van onderzoek, maar zij zijn wel gevraagd naar de samenwerking met de PI's.

1.3 Onderzoeksopzet

1.3.1 Onderzoeksvragen

Het themaonderzoek beantwoordt twee vragen. De eerste onderzoeksvraag is hoe de functie van mmd'er in de praktijk wordt ingevuld en welke knelpunten de uitvoering daarbij tegenkomt. De tweede onderzoeksvraag is of de invulling van de functie en de taken voldoetaan de eisen die daaraan zijn gesteld in het project Aansluiting Nazorg? En met name:

- Hoe is de screening op de vier gebieden: identiteitsdocumenten, inkomen, huisvesting en zorg georganiseerd?
- In hoeverre ondernemen de mmd'ers actie als er sprake is van problemen op de leefgebieden?
- Hoe is de overdracht aan de gemeente georganiseerd?

1.3.2 Toetsingskader

Ter voorbereiding op het themaonderzoek heeft de Inspectie landelijke beleidsstukken bestudeerd.

Op basis hiervan heeft de Ist een toetsingskader ontwikkeld. In het toetsingskader geeft de Inspectie aan welke normen en verwachtingen zij hanteert bij de beoordeling van de uitvoeringspraktijk. Het toetsingskader voor dit onderzoek is opgenomen in Bijlage 4. In het toetsingskader zijn de bronnen aangegeven waarop de toetsingsnormen en -verwachtingen zijn gebaseerd. In hoofdstuk 2 staan de normen en verwachtingen aan het begin van elke paragraaf en daarna de bevindingen.

1.3.3 Methode

Locaties

Alle PI's hebben inmiddels een MMD.^[4] Voor dit themaonderzoek heeft de Inspectie (locaties van) PI's geselecteerd met een gevangenis waar gedetineerden in algehele gemeenschap verblijven. Verwacht mag worden dat mmd'ers voor deze gedetineerden, die vaak al een aantal maanden in detentie verblijven, een screening hebben verricht en wanneer dat nodig was acties op de vier deelgebieden in gang hebben gezet. Deze keuze is ook gemaakt omdat de Ist in 2007 onderzoek heeft gedaan naar de informatieoverdracht in de executieketen.^[5] In dat onderzoek zijn inrichtingen zijn betrokken met een arrestantenregime.^[6] Voor het dossieronderzoek dat deel uitmaakt van dit onderzoek is een steekproef getrokken uit dossiers van gedetineerden die in het gevangenisregime verbleven.

Volgens gegevens van de DJI (Capaciteit en Bestemmingen, maart 2008) heeft de DJI 17 locaties met een gevangenisregime. De Inspectie heeft vijf locaties geselecteerd. Inrichtingen die recent onderwerp waren van een doorlichting door de Ist zijn buiten de selectie gehouden. Ook zijn locaties die betrokken waren bij de themaonderzoeken Praktijk PP, Informatieoverdracht in de executieketen en de ISD maatregel niet in de lijst van te onderzoeken

---

[4] Het organisatieonderdeel van de PI waarbinnen de mmd'ers werken wordt in dit rapport zoals in de praktijk aangeduid met het MMD, gespeld met hoofdletters. Voor de aanduiding van de medewerker maatschappelijke dienstverlening wordt de afkorting (met kleine letters) mmd'er gebruikt.

[5] Het Inspectierapport over het Themaonderzoek 'Informatieoverdracht in de executieketen, de praktijk in vijf penitentiaire inrichtingen met arrestanten' juni 2008.

[6] Bij brief van 1 april 2008, kenmerk 5538563/08 aan de directeuren van de p.i.'s heeft de Directeur gevangeniswezen zijn besluit kenbaar gemaakt om op korte termijn over te gaan tot opheffing van het arrestantenregime in de huizen van bewaring, arrestanten met ingang van 15 april 2008 direct in de gevangnissen te plaatsen, de afdelingen in huizen van bewaring waar arrestanten verblijven aan te wijzen als gevangenis, en regime en dagprogramma in die afdelingen in overeenstemming te brengen met dat van een gevangenis.

inrichtingen opgenomen, omdat het MMD hier zijdelings onderwerp van onderzoek in is geweest. De Inspectie heeft de volgende locaties geselecteerd:

- PI Flevoland locatie Lelystad
- PI Midden Holland locatie Alphen a/d Rijn (De Geniepoort)
- PI Noord locatie De Marwei
- PI Rijnmond locatie De IJssel
- PI Tilburg

Al deze locaties hebben naast een gevangenisunit ook een bestemming als huis van bewaring (hvb). Lelystad heeft ook een pilot-inrichting waar geëxperimenteerd wordt met een detentieconcept waarbij maximaal zes gedetineerden in één cel verblijven en Tilburg heeft bovendien een BBI plus. Dit is een Beperkt Beveiligde Inrichting waar geen regimegebonden verlof verleend wordt. Voor het onderzoek zijn functionarissen en gedetineerden geïnterviewd die werkzaam waren of verbleven in het gevangenisregime als ook in het huis van bewaring.

Interviews

In de PI's heeft de Inspectie gesprekken gevoerd met gedetineerden, mmd'ers, trajectbegeleiders verantwoordelijk voor de begeleiding van gedetineerden in het kader van het programma Terugdringen Recidive (TR), vertegenwoordigers van de medische dienst (MD), medewerkers van het bureau selectie en detentiebegeleiding (BSD) en van de bevolkingsadministratie (BVA).

Naast interviews met gedetineerden en medewerkers van de PI's heeft de Inspectie ook gesprekken gevoerd met gemeentelijke contactpersonen die contact onderhouden met mmd'ers in de betrokken inrichtingen. In totaal zijn bij tien gemeenten interviews afgenomen. De gesprekken zijn gevoerd aan de hand van gestructureerde vragenlijsten,

Voor het samenstellen van een groep gedetineerden voor het interview heeft de Inspectie gedetineerden uit de hvb-afdelingen geselecteerd op hun instroomdatum. Er zijn gedetineerden geselecteerd die ongeveer twee maanden voor het onderzoek gedetineerd werden zodat zij konden putten uit recente ervaring met een screening door het MMD. De gedetineerden van de gevangenisunit zijn geselecteerd op basis van hun ontslagdatum, ongeveer twee maanden na de datum van het interview.

De Inspectie heeft de mmd'ers gevraagd met welke gemeenten zij regelmatig samenwerken en die zijn door de Inspectie benaderd. Enkele gemeenten die de Ist benaderde voor een interview wilden niet meewerken omdat ze naar hun zeggen weinig contact hadden met de betreffende PI of omdat ze nog onvoldoende inspanningen leverden rondom de nazorg. Bij elke PI heeft de Ist twee gemeenten geïnterviewd.

Dossieronderzoek

In elke PI heeft de Ist dossieronderzoek uitgevoerd in het besloten deel van het Digitaal platform aansluiting nazorg.^[7] Aan de DJI is gevraagd om de registratienummers van gedetineerden die veroordeeld zijn tot een straf van vier maanden of langer, die legaal in Nederland verblijven en die tussen 1 november 2007 en 30 april 2008 uit de PI zijn ontslagen, nadat zij daar minimaal een maand hadden verbleven. Dit waren voor de inrichtingen tezamen 230 gedetineerden.

In de PI Tilburg die nog maar kort een gevangenisregime kent, zaten 5 gedetineerden in de selectie. In de andere inrichtingen lag het aantal gedetineerden in de selectie tussen 28 en 82.

Vooraf zijn er willekeurig maximaal 30 gedetineerden per PI geselecteerd om het dossier van te analyseren. In totaal zijn er 99 dossiers geanalyseerd aan de hand van een checklist.

De Inspectie heeft de DPAN dossiers op de locaties bekeken en indien aanwezig ook gekeken in fysieke dossiers en in Tulpselectie of andere rapportagesystemen waar het MMD gebruik van maakt.

Documentatie

De Ist heeft in de PI lokale werkprocessen en instructies bestudeerd en verslagen van teamoverleggen en detentieberaden ingezien.

1.3.4 Tijdpad

Het inspectieonderzoek is op 15 mei 2008 aangekondigd. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten is geïnformeerd over het onderzoek van de Ist. De

---

[7] DPAN kent een besloten en een algemeen deel. In het algemene deel staat praktische informatie voor de gebruikers. Hierin staan onder andere de werkwijze MMD en voorbeeldbrieven voor gedetineerden. In het besloten deel staan de gedetineerendossiers. Mmd'ers kunnen bij de dossiers van gedetineerden die in hun inrichting verblijven en bovendien blijven oude dossiers ook beschikbaar voor inzage. De dossiers zijn ook toegankelijk voor de daarvoor geautoriseerde gemeentelijke contactpersonen. Contactpersonen kunnen alleen bij die informatie die van toepassing is op de burgers van hun eigen gemeente.

feitelijke uitvoering van het onderzoek vond plaats in de periode van juni tot en met augustus 2008.

De gemeentelijke contactpersonen kregen het gespreksverslag voor wederhoor voorgelegd.

De deelverslagen over de vijf locaties zijn voor wederhoor voorgelegd aan de locatiedirecteuren.

Dit samenvattende rapport is op 27 oktober 2008 voor wederhoor voorgelegd aan de sectordirecteur Gevangeniswezen (DJI), De wederhoorreactie is op 19 november 2008 ontvangen. Op 2 december 2008 is het vervolgens vastgesteld door de hoofdinspecteur ISt en aangeboden aan de staatssecretaris van Justitie.

1.4 Eerder onderzoek

Advies- en onderzoeksgroep Beke heeft in 2008 in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) een behoefteonderzoek verricht naar de aard en omvang van nazorg voor gedetineerden.^[8] Beke concludeert onder meer dat er op het leefgebied inkomen de meeste behoefte is aan nazorg. De aard en de omvang van het probleemgebied zorg blijkt moeilijk in kaart te brengen. Hoewel het onderzoek zich niet richt op de kwaliteit van de informatie(overdracht) zijn er toch een aantal suggesties gegeven om de kwaliteit van de informatie in DPAN te verbeteren. De onderzoekers constateerden dat de mmd'ers DPAN beter kunnen vullen. Zo zijn open antwoorden regelmatig lastig te interpreteren en informatie ontbreekt, vooral als het gaat om informatie na detentie.

Het in 2007 door de ISt uitgevoerde onderzoek naar de informatieoverdracht in de executieketen maakt duidelijk dat het ontbreken van een door ketenpartners gedeelde visie op de informatieoverdracht over gedetineerden de ketensamenwerking en ketenzorg belemmert. Dat geldt ook binnen de inrichting waar het de informatieoverdracht betreft tussen behandelaars in de gezondheidszorg, inrichtingsfunctionarissen met specialistische screening- en begeleidingsopdrachten en dagelijkse begeleiders. Het geldt ook voor de informatie-uitwisseling tussen PI's en zorginstellingen, en voor

---

[8] Advies en Onderzoeksgroep Beke (2008), *Van binnen naar buiten, een behoefte onderzoek naar de aard en omvang van nazorg voor gedetineerden*, Den Haag: WODC.

de informatie-uitwisseling tussen PI's en gemeenten. Ook blijkt uit het onderzoek dat de feitelijke informatie-uitwisseling teveel lacunes kent, dat de informatiesystemen die binnen de PI's worden ingezet niet goed zijn ingericht om de informatieoverdracht in de executieketen te ondersteunen, dat ze onvoldoende benut worden en dat de informatie die ze bevatten vaak ontoereikend is om een positieve bijdrage te leveren aan de begeleiding van de gedetineerden in de inrichting en aan de nazorg.

2 Inventarisatie nazorg

2.1 Screening

Norm

De landelijke werkprocessen MMD schrijven voor dat alle gedetineerden met uitzondering van vreemdelingen zonder geldige verblijfstitel binnen tien dagen na binnenkomst gescreend moeten worden.

Bevindingen

Aantal en tijdigheid

In geen van de onderzochte inrichtingen worden alle gedetineerden die daarvoor (in overeenstemming met het werkproces) in aanmerking komen (tijdig) gescreend. De DJI houdt sinds het begin 2008 door middel van het landelijke informatiesysteem DPAN bij of de screeningen worden uitgevoerd. Een screening die niet binnen de gestelde tijd is afgenomen telt niet mee. Uit cijfers van maart tot en met juni 2008 blijkt dat bij enkele inrichtingen die de Inspectie bezocht de screeningen soms nog niet voor de helft van de populatie zijn afgenomen. Een kanttekening hierbij is dat de cijfers nog niet een heel betrouwbaar beeld laten zien. Soms screenen mmd'ers gedetineerden na overplaatsing naar een andere inrichting alsnog. Dan telt de screening mee in de score, maar de gedetineerde wordt niet als inkomst geteld omdat alleen gedetineerden die binnenkomen uit de vrije maatschappij als inkomst worden geteld. En in sommige huizen van bewaring zijn mmd'ers nog bezig geweest met een inhaalslag met screeningen van eerdere inkomsten. Hierdoor ontstaat een te positief beeld met screeningspercentages van meer dan honderd procent.

De gedetineerden van wie de dossiers zijn bestudeerd verbleven eerst in een huis van bewaring. De screeningen zijn daarom niet altijd door het MMD van de geselecteerde inrichtingen verricht. De screeningen worden wel automatisch overgezet naar de vervolginrichting. Aan de hand van het dossieronderzoek is niet vast te stellen of de screeningen ook tijdig zijn verricht omdat er geen afname datum staat geregistreerd in DPAN. Niet alle dossiers die de Inspectie wilde analyseren waren terug te vinden in DPAN. Dit kan duiden op een uitgebleven screening, maar soms had de inrichting

nog wel een registratie waaruit bleek dat de gedetineerde wel gescreend was. Van enkele dossiers was geen screening terug te vinden omdat de gedetineerde toch illegaal was en dan is een screening niet vereist.

Gedetineerden die eerder in een andere inrichting verbleven en niet zijn gescreend worden alsnog door mmd'ers van de gevangenisunits gescreend. Gedetineerden die wel in een vorige inrichting zijn gescreend worden na hun overplaatsing niet standaard gesproken door een mmd'er van de nieuwe inrichting. Mmd'ers zien deze gedetineerden wel als uit de overdracht van de voorgaande inrichting blijkt dat er nog acties openstaan of als de gedetineerde een vraag heeft voor het MMD. Uit dossiers blijkt meestal niet of niet duidelijk dat de mmd'ers het dossier dan hebben opgepakt.

Mmd'ers geven aan dat het ze niet altijd lukt om alle screeningen te verrichten. Dit is in de praktijk het gevolg van de werkdruk ontstaan door onder andere vacatures, ziekteverzuim, bovengemiddelde instroom van gedetineerden of andere werkzaamheden (in één inrichting geven de mmd'ers ook vormingslessen aan gedetineerden).

Het verschilt hoe de mmd'ers het werk verdelen. Of een deel van het MMD team is verantwoordelijk voor de uitvoering van de screeningen of alle mmd'ers binnen een team verrichten de screeningen. Mmd'ers vangen elkaars werkzaamheden op bij afwezigheid.

Prioriteit

Omdat de screeningen niet allemaal verricht kunnen worden stellen de mmd'ers prioriteiten. Zo screenen ze geen gedetineerden waarvan al bekend is dat ze slechts twee weken of korter verblijven. Sommige inrichtingen sturen de gemeente dan wel een korte berichtgeving van de detentie. De gemeenten die de kennisgeving ontvangen waarderen dit.

Het komt ook voor dat een gedetineerde die een briefje invult met een vraag als eerste wordt gescreend. Daar wordt voor gekozen om de rust (en daarmee de veiligheid) in de PI te bewaren.

2.2 Informatie verzamelen

Norm

De screeningsactiviteiten moeten leiden tot een inventarisatie van problemen. Mmd'ers spreken daarom de gedetineerde en verzamelen informatie. Hiervoor beschikken mmd'ers over verschillende bronnen zoals

het penitentiaire dossier, vonnissen en identiteitspapieren. Ook andere afdelingen in de PI kunnen informatie hebben die van belang is voor de screening. Bijvoorbeeld de medische dienst die weet dat een gedetineerde ambulante hulp had bij een instelling voor Geestelijke Gezondheidszorg (GGz) of een de bevolkingsadministratie die ziet dat een paspoort verlopen is. De screening behoort plaats te vinden in een persoonlijk gesprek met de gedetineerde. Als er na het screeningsgesprek met de gedetineerde nog losse eindjes zijn, verzamelt de mmd'er aanvullende informatie bij reclasseringsorganisaties, gemeentelijke instellingen, uitvoeringsinstanties, verzekeringsorganisaties, zorginstellingen, maatschappelijke opvanginstellingen, familie etc. Volgens de landelijke werkprocessen behoren de mmd'ers de gedetineerde toestemming te vragen voor het opvragen van informatie bij niet justitiële organisaties. Het moet voor de mmd'ers bovendien duidelijk zijn wanneer er aanvullende informatie nodig is en de mmd'ers moeten weten ook bij wie ze welke informatie kunnen krijgen.

Bevindingen

Informatie in de inrichting

De mmd'ers hebben voorafgaande aan een screeningsgesprek weinig tot geen contact met andere disciplines over een gedetineerde. Het is gebruikelijk dat de mmd'ers vooraf de registratiekaart ^[9] van een gedetineerde bekijken. Niet alle mmd'ers vertrouwen op de juistheid en volledigheid hiervan. Sommige mmd'ers vragen daarom zelf na of een gedetineerde legaal is en wat zijn GBA adres is, anderen vertrouwen meer op informatie die de bevolkingsadministratie invoert op de registratiekaart. De mmd'ers kijken vaak, maar niet standaard in de Verwijs Index Persoonsgegevens (VIP). Hierin staan onder andere de adresgegevens uit de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA). Mmd'ers bekijken niet altijd vonnissen van een gedetineerde. Soms doen ze dat alleen als ze hier na het gesprek met de gedetineerden aanleiding toe zien.

Mmd'ers bekijken niet standaard vooraf of een gedetineerde een identiteitsbewijs bij zich had. Als een gedetineerde dit bij binnenkomst in de

---

[9] Een registratiekaart bevat persoonsgegevens zoals naam, geboortedatum, adres, insluitingstitels en vluchtgevaarlijkheid, maar kan ook gegevens over familie, opleiding, beroep, verslaving en hulpverleningscontacten bevatten.

PI heeft dan wordt dit bewaard in een kluis in de inrichting. In één inrichting stuurt de afdeling die deze beheert, in dit geval de Binnenkomst Afdeling Delinquenten (BAD), benodigde informatie altijd aan het MMD door. Alles wat op een identiteitsbewijs lijkt wordt gekopieerd en aan het MMD gegeven. Ook de verblijfsstatus wordt dan door de bevolkingsadministratie gecontroleerd en doorgegeven aan het MMD.

Het is niet voor alle mmd'ers gebruikelijk om voorafgaande aan de screening de rapportages van andere disciplines in Tulpselectie te bekijken. Dit heeft er ook mee te maken dat andere disciplines hier dan nog niet in gerapporteerd hebben. Een reden om de rapportages in te zien is om een indruk te krijgen van de persoon die ze gaan spreken.

Informatievergaring door de MD en het MMD zijn in bijna alle inrichtingen twee gescheiden systemen. De medische diensten geven aan dat gegevens die zij in hun intake vergaren niet worden doorgegeven aan het MMD omdat deze informatie medisch geheim is. In een enkele inrichting geeft de medische dienst wel door aan het MMD welke zorgcontacten een gedetineerde heeft.

Informatie uit het gesprek met de gedetineerde

In vier van de vijf bezochte inrichtingen spreken de mmd'ers de gedetineerde altijd in een persoonlijk gesprek. Dat gebeurt in een spreekkamer. De mmd'ers nemen een blanco screeningsformulier mee naar het gesprek en tijdens het gesprek vult de mmd'er het screeningsformulier in over de stand van zaken op de vier deelgebieden. Volgens gedetineerden worden alle vier de thema's: identiteitspapieren, wonen, inkomen en zorg geadresseerd in het gesprek.

De meeste gedetineerden hebben tijdens het gesprek het gevoel dat ze alles kunnen vertellen. De mmd'ers luisteren naar ze en ze worden vriendelijk te woord gestaan. Niet alle gedetineerden zeggen in het eerste gesprek tegen de mmd'er wat hun problemen zijn. Soms houden ze zich op de vlakte omdat ze zich afvragen of de mmd'er wel te vertrouwen is en sommigen verwachtten snel weer vrij te zijn. Daardoor komt het voor dat pas weken na de screening een gedetineerde aangeeft een probleem te hebben, het kan dan te laat zijn om nog een actie te ondernemen. Overigens is er meer aandacht voor gedetineerden die bekend staan als kwetsbaar.

Eén inrichting is in het verleden afgeweken van de landelijke werkwijze en deed de screening korte tijd schriftelijk en één inrichting wijkt nog af van de

landelijke werkwijze. De screening is daar schriftelijk vanwege bezettingsproblemen bij het MMD en de beperkte tijd en plaats in het dagprogramma van de gedetineerden. Er is een formulier gemaakt dat de mmd'ers uitreiken of opsturen aan gedetineerden. Gedetineerden vullen dit in en sturen het retour aan het MMD. Aan de hand van dit formulier wordt DPAN ingevuld. Als de gedetineerde vragen heeft geformuleerd, gaat de mmd'er voor een gesprek naar de gedetineerde, als hij geen hulpvraag formuleert niet. Als het MMD het formulier niet terugkrijgt, of iemand is de Nederlandse taal niet machtig, gaat de mmd'er wel in gesprek. Ook hier geldt dat gedetineerden die denken dat ze snel weer vrij zijn het formulier niet terugsturen. Als blijkt dat ze langer moeten verblijven komen er toch vragen.

Informatie van andere organisaties

Informatie uit externe organisaties is er meestal nog niet als gedetineerden net binnen zijn. Ook het penitentiair dossier laat nog op zich wachten. De inrichtingen maken inmiddels een start met de digitalisering van penitentiaire dossiers. Zodra de digitalisering is afgerond zijn dossiers direct inzichtelijk. Mmd'ers zien het gebrek aan informatie voorafgaande aan de screening over het algemeen niet als een probleem. Ze willen het screeningsgesprek 'blanco' ingaan en niet bevooroordeeld raken. De mmd'ers schatten op basis van de informatie die de gedetineerde in het screeningsgesprek geeft in, of er na het screeningsgesprek aanvullende informatie nodig is om de vier deelgebieden in kaart te krijgen. Als een gedetineerde niet zeker is of zijn informatie klopt of als de mmd'er twijfel heeft bij het verhaal van een gedetineerde dan verifiëren de mmd'ers de informatie bij instanties. Anders registreren de mmd'ers het verhaal van de gedetineerde.

In DPAN registreren de mmd'ers soms dat er informatie is gevraagd of geverifieerd. Dit is dan bij de reclassering, een verzekeringsinstelling of het CJIB en een zorg- of maatschappelijke instelling. Meestal blijkt niet uit het dossier of informatie is opgevraagd of geverifieerd is bij de bron.

Sommige mmd'ers vragen standaard een overzicht van boetes op en schorten de zorgverzekering op. Er zijn ook mmd'ers die stevast telefonisch contact opnemen met de gemeente om de informatie van de gedetineerde te verifiëren, maar het merendeel doet dit niet. De gemeenten geven aan dat mmd'ers niet of nauwelijks contact zoeken voorafgaand aan de screening. Pas nadat het basisdocument is verstuurd vindt doorgaans het eerste contact plaats. Een aantal gemeenten zou een werkwijze voorstaan waarbij mmd'ers

de gemeente om informatie vragen voor of net na de screening. De gemeente heeft immers veel informatie over haar inwoners. Zo zouden mmd'ers snel in beeld kunnen krijgen of de gedetineerde een inkomen of uitkering heeft, huisvesting heeft, bekend is bij de zorg etc. Nu blijkt informatie achteraf niet altijd te kloppen.

De gedetineerde vormt voor mmd'ers veelal de bron voor het verder graven naar informatie bij andere instanties. Mmd'ers zoeken dan actief naar informatie en benutten veel verschillende informatiebronnen. Als een gedetineerde het niet precies weet ("ik heb huisvesting maar ik weet niet precies bij welke woningcorporatie") zoeken de mmd'ers dit op met behulp van zoekmachines op Internet.

DPAN heeft een sociale kaart die centraal geactualiseerd wordt en inzichtelijk is voor alle mmd'ers. Hierin staan adressen en telefoonnummers van onder andere hulpverleningsinstellingen. Mmd'ers kennen de functie in DPAN, maar maken er weinig gebruik van. De meeste mmd'ers houden voor zichzelf een bestand bij met contactpersonen. Als er veranderingen zijn dan veranderen ze dat in hun eigen bestand. Vervolgens vragen ze onderling wie welke contactpersoon heeft. Het is doorgaans niet centraal op een afdeling geregeld.

Knelpunten zien mmd'ers bij het verifiëren van schulden omdat gedetineerden moeten betalen voor een overzicht van het Bureau kredietregistratie (BKR) en bij het opvragen van informatie over uitkeringen bij het uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV) omdat de UWV terughoudend is met het verstrekken van informatie. In sommige inrichtingen vinden de mmd'ers het lastig om informatie van de reclassering te krijgen. De mmd'ers hebben dan geen aanspreekpunt of er is geen contactpersoon voor de gedetineerde waarvoor ze bellen.

Toestemming van de gedetineerde

In twee van de onderzochte inrichtingen vragen mmd'ers nog altijd alleen informatie op bij niet justitiële organisaties met een door de gedetineerde ondertekende toestemmingsverklaring. In de andere inrichtingen doen ze dit niet meer of doet de ene mmd'er het wel en de andere niet. In de praktijk wordt hier dus wisselend mee om gegaan. Het zou inmiddels een achterhaalde regeling zijn, maar de werkprocessen zijn er niet op aangepast. Mmd'ers bellen alleen met instanties op verzoek van de gedetineerde, er is dus wel een mondelinge toestemming. Echter met name de zorginstellingen

geven geen informatie als er geen toestemmingsverklaring is van de betrokkene.

Voor de meeste gedetineerden is het helder wat de mmd'ers met hun informatie doen en ze zien het als een voordeel om de mmd'ers toestemming te verlenen om informatie voor hen op te vragen. Een enkeling heeft niet begrepen dat de mmd'ers informatie over hen doorgeven aan de gemeente.

2.3 Inhoud van het Basisdocument

Norm

De mmd'ers stellen vast wat de stand van zaken is op het gebied van de vier deelgebieden identiteitspapieren, inkomen, huisvesting en zorg. Hiertoe checken ze of de gedetineerde ingeschreven staat bij de GBA, of de gedetineerde voor zijn detentie een woon en/ of briefadres had en zo ja wat voor soort woon- of briefadres, of de gedetineerde inkomen uit arbeid had of een uitkering, of er schulden zijn en of er afbetalingsregelingen zijn getroffen. welke zorgcontacten een gedetineerde had voor zijn detentie, of de gedetineerde een zorgverzekering heeft. De mmd'ers weten op welke manier ze aan de benodigde informatie moeten komen, in welke gevallen er wel of geen problemen zijn en wanneer er acties nodig zijn.

Bevindingen

Mmd'ers registreren dat er op een leefgebied wel of geen problemen zijn, maar geven daarbij niet aan wat bron van de informatie is, ze beschrijven weinig details. In bijna alle dossiers staat geregistreerd of de gedetineerde een identiteitsbewijs heeft of niet. Er is bijna geen registratie van de geldigheidsduur of het nummer van het bewijs. Vrijwel altijd is in het dossier vastgelegd of de gedetineerde voor zijn detentie een inkomen had en of dit loon of een uitkering was. In de meeste gevallen is ook vastgelegd of er schulden zijn en soms is er dan vermeld dat er een afbetalingsregeling is. Meestal staan er geen bedragen bij de inkomens en de schulden. Bij de schulden staat verder niet vermeld waar ze uitstaan. In bijna alle dossiers is vermeld of een gedetineerde huisvesting heeft. Het is meestal niet duidelijk of de mmd'er gecontroleerd heeft in de GBA of het een woon- of briefadres is. Mmd'ers gaan bijna altijd na of er een zorgverzekering is. Meestal staat er ook waar die is afgesloten. De mmd'ers registreren of een gedetineerde zorgcontacten had voor detentie. Er staat dan ook met welke instelling er contact was.

Het verschilt per inrichting en ook per mmd'er of de stand van zaken op de vier deelgebieden in beeld wordt gebracht. De ene mmd'er gaat dieper in op de problematiek dan de ander. Het in kaart brengen van de problemen is een interpretatie van de mmd'er die zich baseert op de informatie die hij van de gedetineerde krijgt. Bij gedetineerden met een langere straf leveren mmd'ers meer informatie aan volgens enkele gemeenten, maar er wordt ook opgemerkt dat het in die gevallen langer duurt voordat de screening is overgedragen.

Er staan soms standaardzinnen in de mail aan de contactpersoon die er niet horen. Er staat bijvoorbeeld dat de mmd'er telefonisch contact opneemt over de acties terwijl er in het document geen acties zijn benoemd.

Of screenings volledig zijn uitgevoerd en of de inhoud van de informatie klopt is in de praktijk de eindverantwoordelijkheid van de mmd'er zelf. Op de kwaliteit van de screening sturen leidinggevenden weinig tot niet. Mmd'ers spreken elkaar er onderling wel op aan als zij merken dat een collega een screening niet volledig heeft uitgevoerd. Sommige mmd'ers krijgen via de kwartiermaker wel eens feedback op de screenings en tips over de werkwijze in andere inrichtingen.

2.4 Overdracht van de screening

Norm

De mmd'er draagt het Basisdocument Nazorg binnen drie weken na binnenkomst over aan de gemeente van herkomst via het digitale platform aansluiting nazorg

Bevindingen

Tijdigheid

Zodra een gedetineerde gescreend is, vult de mmd'er het basisdocument in DPAN. Omdat niet alle screenings (tijdig) plaatsvinden, wordt ook niet voor alle gedetineerden (tijdig) een basisdocument naar de gemeente gestuurd. Gemeenten komen er soms per toeval achter dat ze een Basisdocument niet hebben ontvangen. Ze krijgen bijvoorbeeld via een wijkagent te horen dat iemand gedetineerd is of de inwoner is al op vrije voeten en komt bij de gemeente om een uitkering te vragen. In DPAN is niet terug te vinden of het document tijdig is opgestuurd naar de gemeente.

Gemeentelijke contactpersoon

Nog niet alle gemeenten hebben een contactpersoon en de gemeenten die al wel een contactpersoon hebben, beschikken nog niet allemaal over DPAN. Sommige gemeenten hebben wel een contactpersoon, maar dan alleen voor de veelplegers. Als de gemeente aangesloten is op DPAN stuurt de mmd'er een mail met een verwijzing naar DPAN. Als de gemeente niet aangesloten is, wordt het basisdocument verzonden per mail of per post.

Inrichtingen gaan verschillend om met het versturen van Basisdocumenten naar gemeenten waar geen contactpersoon is. De ene MMD afdeling verstrekt geen informatie totdat de kwartiermaker een contactpersoon bij de gemeente heeft gevonden en de ander zoekt alsnog zelf een contactpersoon naar wie ze de informatie versturen. Formulieren worden nooit verzonden als er geen contactpersoon is in verband met de privacygevoeligheid van de informatie. Er is een invulcategorie in het DPAN formulier toegevoegd waaruit moet blijken hoe een formulier is verzonden, maar voor de geselecteerde dossiers was dit niet ingevuld omdat de dossiers waarschijnlijk ouder zijn. Als een dossier per e-mail of via DPAN is verstuurd dan staat er een e-mailadres van de gemeente ingevuld, anders staat er niets.

2.5 Acties afstemmen

Norm

In het basisdocument leggen de mmd'ers vast welke acties moeten worden uitgevoerd en door wie. Bij sommige acties is het nodig om externe organisaties of andere disciplines in de inrichting te betrekken of is het nodig dat ze ervan op de hoogte zijn. In de inrichting is het ook nodig dat het MMD op de hoogte is van acties die een andere discipline onderneemt die ook raakvlakken heeft met het MMD werk. Met name voor gedetineerden die deelnemen aan TR is het van belang dat het MMD en de trajectbegeleiders afstemmen.

Bevindingen

Verantwoordelijkheid voor acties

Als er acties nodig zijn op een leefgebied dan moet dit blijken uit de screening. Het moet ook duidelijk zijn wie de verantwoordelijke is. Het DPAN screeningsformulier is zo ingedeeld dat er bij elk leefgebied een aantal

invulvragen staan. Er staan ook per leefgebied invulvakken voor acties door de mmd'er, de gemeente, of de gedetineerde zelf. Er is geen invulvak voor acties van anderen zoals disciplines in de inrichting of een andere instantie zoals de reclassering. DPAN kent ook twee blanco invulvelden, 'Bijzonderheden' en 'Notities' waar mmd'ers de voortgang en werkafspraken in kunnen bijhouden. Hierin zijn ook acties teruggevonden.

In de meeste dossiers zijn de invulvakken ingevuld als er op een leefgebied een probleem is geconstateerd. In twee inrichtingen gebeurt dit in mindere mate. In de dossiers is dan niet duidelijk of er wel of geen actie nodig is en bij wie de actie dan ligt. De omschrijving van de actie is in alle inrichtingen veelal erg summier. In de ene inrichting legden de mmd'ers meer acties bij de gedetineerden om uit te voeren dan in de andere.

Afstemmen met interne disciplines

Afstemming vindt plaats door direct contact met de betreffende discipline, door vermelding van de actie in het detentieberaad of door vermelding van de actie in Tulpselectie. DPAN is alleen inzichtelijk voor mmd'ers en hun leidinggevendenden. Andere disciplines, met uitzondering van sommige trajectbegeleiders hebben geen toegang tot het systeem. Om ervoor te zorgen dat functionarissen die ook de problemen op de leefgebieden moeten kennen toch inzage hebben, zet het MMD informatie in Tulpselectie.^[10] Dit gebeurt niet in alle inrichtingen. Het detentieberaad wordt besproken in paragraaf 2.8 van dit rapport

Het Bureau Selectie en Detentiebegeleiding (BSD) en de trajectbegeleiders TR zijn bekend met het basisdocument. Het BSD ziet het Basisdocument omdat zij dit uiteindelijk in het penitentiaire dossier voegen. BSD en TR trajectbegeleiders gebruiken de informatie van het MMD om een compleet beeld te krijgen voor het reïntegratie plan. Om de informatie-uitwisseling en de samenwerking te bevorderen hebben mmd'ers in een sommige inrichtingen inzage in TRIS ^[11] en in een enkele inrichting wonen ze ook duale momenten bij.^[12] Het fysiek bij elkaar in de buurt werken ervaren de

---

[10] Sommige MMD afdelingen hebben daarnaast nog een systeem om informatie in te verwerken. Veelal uit nood geboren omdat DPAN niet volstaat als registratiesysteem voor voortgang van acties en werkafspraken.

[11] TRIS is het registratiesysteem dat de trajectbegeleiders gebruikten voor de reïntegratieplannen van TR kandidaten.

[12] Een duaal moment vindt plaats tussen de TR trajectbegeleider en de reclasseringswerker. Zij stemmen dan af over een TR reïntegratieplan.

functionarissen als een voordeel. Het bij elkaar binnenlopen voor informeel overleg levert veel informatie op.

Nog niet in alle inrichtingen is de werkwijze TR volledig geïmplementeerd waardoor er niet voor alle gedetineerden die in aanmerking komen voor een reïntegratietraject TR een aanbod is. Die inrichtingen zijn nog bezig om de werkprocessen MMD en TR op elkaar aan te laten sluiten. De onderlinge taakverdeling is daar nog niet duidelijk. De samenwerking en informatie-uitwisseling zijn in een beginstadium. Tussen de werkzaamheden van het MMD en de werkzaamheden van TR zit een overlap. Doordat er onvoldoende afstemming is, is het voorgekomen dat het MMD een traject heeft uitgezet, dat iemand TR kandidaat blijkt te zijn, TR het overneemt, de RISc doet en een ander traject uitzet dan het MMD heeft gedaan. Een plaatsing bij Exodus bijvoorbeeld zou in het kader van huisvesting onder het MMD vallen, maar in het kader van een detentietraject onder TR.

Een ander gevolg van weinig afstemming is een plotselinge overdracht van een 'mislukte' TR kandidaat aan het MMD. Het MMD is niet op de hoogte van de ontwikkelingen in een traject en na de overdracht is er te kort tijd om bijvoorbeeld nog onderdak te regelen na detentie.

In de DPAN is het over het algemeen niet vastgelegd dat een gedetineerde een TR kandidaat is en dat er dus afgestemd moet worden met TR. Soms zijn er wel sporen van afstemming met TR gevonden, maar het is onbekend of het in alle gevallen gebeurt.

Andere disciplines in de inrichting zijn vaak niet bekend met de screening en de acties die in het Basisdocument staan. In bijna alle inrichtingen is de informatievoorziening tussen het MMD en het Psycho Medisch Overleg (PMO) mager. Mmd'ers weten niet welke gedetineerden in het PMO onder de aandacht zijn en ze zijn niet op de hoogte als het PMO beslissingen neemt over de zorg voor een gedetineerde na detentie. Mmd'ers stemmen hun acties wel regelmatig af met inrichtingspsychologen die deelnemen aan het PMO. Met de medische dienst worden in de meeste inrichtingen geen acties afgestemd. Veelal is dit omdat de medische dienst geen informatie aan het MMD geeft over zorgcontacten en trajecten.

Het verschilt per inrichting in hoeverre de afstemming met andere disciplines is vastgelegd in DPAN of elders. In de meeste dossiers is er niet teruggevonden of er rondom acties afstemming is geweest met andere disciplines.

Afstemmen met externe organisaties

Acties voor de gemeente staan in het basisdocument nazorg dat aan de gemeente wordt verstuurd. Als mmd'ers er niet zeker van zijn of de gemeente de actie oppakt dan bellen ze er achter aan. Acties zijn niet altijd afgestemd met de gemeenten. Als informatie ontbreekt of als de gemeente iets wil weten, dan nemen ze per geval contact op met de mmd'ers en worden afspraken gemaakt. Afstemming is ook nodig zodat de gemeente aan kan geven welke acties ze uit kunnen voeren. Telefonisch contact wordt zowel door de mmd'ers als de contactpersonen van de gemeente positief gewaardeerd, maar in sommige gevallen vinden de partijen van elkaar dat ze dit te weinig doen. Aan de telefoon spreken de gemeentelijke contactpersonen en de mmd'ers informatie door, verduidelijken ze de te ondernemen acties en vullen ze informatie aan.

Mmd'ers onderhouden contacten met andere externe organisaties over uit te voeren acties op de vier deelgebieden. In de regionale nazorg- en veelplegersoverleggen waar ketenpartners uit de regio samen komen om casuïstiek te bespreken stemmen mmd'ers acties af. Bilateraal hebben mmd'ers ook contacten met zorg- en hulpverleningsinstellingen, reclassering, woningbouwverenigingen en af en toe met werkgevers.

Uit de dossiers blijkt meestal niet duidelijk of de geplande acties afgestemd zijn met de gemeente of andere organisaties. In het Basisdocument moet de mmd'er aangeven of er na de detentie verplicht reclasseringscontact is. Mmd'ers kunnen dit nakijken in het vonnis van de gedetineerde en navraag doen bij de reclasseringsbalie. Dikwijls is ingevuld dat het onbekend is of een gedetineerde reclasseringscontact heeft na zijn detentie. Bijna alle mmd'ers bellen wel als ze weten dat de rechter reclasseringstoezicht heeft opgelegd, maar gaan niet voor elke gedetineerde na of er een toezicht is, zij vragen het wel aan de gedetineerden in het screeningsgesprek. Als mmd'ers bellen met de reclassering over een toezicht dan is dat toezicht vaak nog niet toebedeeld aan een reclasseringswerker en kunnen ze geen afspraken maken over een bezoek van de toezichthouder tijdens de detentie

3 Uitvoering nazorg

3.1 Acties ondernemen

Norm

De mmd'ers ondernemen actie als er sprake is van problemen op het de leefgebieden identiteitspapieren, inkomen, huisvesting en zorg

Bevindingen

Identiteit

Alle inrichtingen hebben afspraken met de lokale politie en gemeente over het doen van aangifte voor verlies van identiteitsbewijzen en het indienen van een aanvraag voor een nieuwe. Het is wel zaak dat de gedetineerde ingeschreven is in de gemeente waar de PI werkafspraken mee heeft. Gedetineerden kunnen zich inschrijven op het adres van de inrichting. Sommige gemeenten verstrekken alleen identiteitsbewijzen in een PI voor veelplegers. Als een identiteitsbewijs kwijt is dan kunnen de mmd'ers voor de gedetineerden aangifte van vermissing doen bij de plaatselijke politie. Pasfoto's kunnen gedetineerden tegen betaling laten maken. De mmd'ers maken zelf foto's of er komt een fotograaf naar de inrichting. De mmd'ers sturen het aanvraagformulieren voor een identiteitsbewijs op naar de gemeente en burgerzaken komt naar de PI voor de afgifte of een mmd'er is hiervoor gemachtigd. Bovenstaande werkwijze is ook terug te lezen in de dossiers. In enkele dossiers was er geen identiteitsbewijs en zijn er geen acties beschreven om nieuw identiteitsbewijs aan te vragen.

Als een gedetineerde recht op verlof heeft kan hij het een identiteitsbewijs ook zelf aanvragen of ophalen bij de gemeente. Het MMD overlegt dan met het BSD om een verlof van een gedetineerde te verschuiven naar een doordeweekse dag.

Een nieuw identiteitsbewijs komt net als de pasfoto's voor eigen rekening van de gedetineerde. Soms kan hij het op afbetaling kopen of in een enkel geval vergoedt de inrichting of de gemeente het identiteitsbewijs. Als de PI het vergoedt dan is het niet altijd duidelijk vastgelegd in welke gevallen dit wel of niet gebeurt en vooral naar gedetineerden toe is dat niet helder. Gemeenten

willen wel eens een voorschot geven op een uitkering en een enkele gemeente vergoedt het.

Als een gedetineerde nog een woonadres heeft in een andere gemeente dan het detentieadres dan kan dit voor problemen zorgen. Een treffend voorbeeld is een gedetineerde die zich voor het verkrijgen van een identiteitsbewijs inschreef op het adres van de inrichting, waarop de gemeente van herkomst stopte met het doorbetalen van zijn huur (want hij was daar immers uitgeschreven). Hij had toen wel een identiteitsbewijs, maar geen huis meer.

Inkomen

Uitkering

Bij gedetineerden die voor hun detentie een uitkering hadden moet de uitkering stopgezet worden. Het stopzetten van bestaande uitkeringen gaat overal snel en gemakkelijk. Dit doet de gedetineerde zelf, de mmd'er op zijn verzoek, via een koppeling van geautomatiseerde systemen (GBA) of via de overdracht van de screening aan de gemeentelijke contactpersoon die het doorgeeft. Ook het stopzetten van telefoonabonnementen en indien mogelijk het opschorten van verzekeringen kan snel.

Het (opnieuw) aanvragen van een uitkering bij de sociale dienst en het UWV is vanuit detentie niet mogelijk.

Als een uitkering hervat moet worden na detentie dan zijn er overbruggingsregelingen. Via het UWV of via de sociale dienst is er een voorschot te regelen, maar voordat een uitkeringstraject start, is er eerst een werk- of leer aanbod. In één gemeente krijgt de gedetineerde al bij vertrek uit de PI zijn voorschot mee. De gemeente en de PI verrekenen het bedrag nadien. Voorwaarden voor een aanvraag zijn onder andere een geldige legitimatie en een verblijfadres in Nederland. Het gebeurt nog altijd dat een gedetineerde na detentie bij ontbreken hiervan geen inkomen heeft.

Werk

Als een gedetineerde beschikt over inkomen uit arbeid dan horen mmd'ers volgens de landelijke werkprocessen na te gaan of hij na detentie terug mag komen bij zijn oude werkgever. In overleg met de gedetineerde kan de werkgever worden ingelicht over de detentiesituatie.

Gedetineerden regelen dit vaak zelf, maar in overleg met de gedetineerde zoekt de mmd'er op verzoek contact om te bekijken of hij na detentie terug kan komen. Hiertoe worden werkgevers ook wel uitgenodigd in de PI.

Als een gedetineerde al tijdens zijn detentie op zoek gaat naar werk dan kan hij naar een sollicitatiegesprek als hij recht heeft op verlof. Dit vraagt hij aan bij het BSD in de inrichting en de mmd'ers ondersteunen de gedetineerden bij de aanvraag ervan.

Inschrijven bij het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI) is nog niet altijd mogelijk tijdens detentie. Gedetineerden worden er wel op geattendeerd dat zij een afspraak moeten maken voor na hun detentie. In één van de onderzochte inrichtingen draait sinds kort een pilot waarbij het CWI in de inrichting komt om gedetineerden te spreken voor werk na detentie. Het CWI neemt bijvoorbeeld competentietests af ten behoeve van arbeidstoeleiding. De mmd'ers daar verwijzen de gedetineerden door naar het CWI in de PI.

Schulden

Uit de screeningen blijkt vaak onvoldoende hoeveel schulden een gedetineerde waar heeft. (zie ook paragraaf 2.3 over de inhoud van het Basisdocument) De ene mmd'er vraagt standaard een overzicht op bij het CJIB en de ander alleen als de gedetineerde aangeeft dat hij boetes heeft. Aan een schuldenoverzicht van het BKR zijn kosten verbonden die de gedetineerde vaak niet kan betalen.

In sommige inrichtingen is de inventarisatie van boetes en soms ook het treffen van afbetalingsregelingen belegd bij het BSD of bij de trajectbegeleider. Voor het opstellen van een gedegen selectieadvies en een reïntegratieplan willen zij namelijk ook weten wat een gedetineerde aan schulden en boetes heeft. Het opvragen van CJIB overzichten en betalingsregelingen bij het CJIB is in die inrichtingen vaak ook bij het MMD belegd. De afdelingen informeren elkaar niet actief over de verrichte werkzaamheden waardoor er dubbelingen op kunnen treden.

Het is lang niet altijd mogelijk om betalingsregelingen te treffen voor boetes en schulden. Als schuldeisers bekend zijn worden zij ingelicht over de detentie. Schulden kunnen zo worden bevroren. Met CJIB-boetes is het soms mogelijk een afbetalingsregeling te treffen, maar het CJIB gaat niet zonder meer akkoord met een regeling. Gedetineerden krijgen een voorbeeldbrief om een regeling aan te vragen of de mmd'er doet dit voor hen. Aan gedetineerden die geen betalingsregeling met het CJIB kunnen treffen wordt geadviseerd om alsnog deelbetalingen te storten omdat het CJIB de betaling wel accepteert.

Om in aanmerking te komen voor schuldhulpverlening moet een gedetineerde ingeschreven staan bij een gemeente en een inkomen hebben. Mmd'ers kunnen daarom alleen verwijzen naar de schuldhulpverlening. De contactpersonen bij de gemeente verwijzen ex- gedetineerden ook door naar schuldhulpverlening.

De ene gemeente zou graag zien dat er meer onderling overleg is met de mmd'ers over wie wat doet tijdens de detentie op het terrein van schulden en de andere gemeente ziet schuldhulpverlening niet als taak van het MMD maar uitsluitend als die van de gemeente.

Huisvesting

De mmd'ers vragen de gedetineerde of hij huisvesting had voor detentie en of hij dit nog heeft na detentie. Niet alle mmd'ers verifiëren een adres in de GBA. Zij doen dit alleen als ze twijfelen aan de verklaring van de gedetineerde. Gemeenten merken dat het adres op het Basisdocument niet altijd klopt. Als een gedetineerde aangeeft problemen te hebben op het gebied van huisvesting komt de mmd'er in actie.

Voor gedetineerden die een woning hadden voor detentie lukt het de mmd'ers soms in samenwerking met de gemeente om de woning aan te houden door de vaste lasten door te betalen.^[13] Veel gemeenten kennen een dergelijke regeling echter niet. Het is wel belangrijk dat de mmd'ers zo spoedig mogelijk doorgeven aan de gemeente dat een gedetineerde een huurhuis heeft. De overdracht van de screening vindt soms te laats plaats wanneer de huur al is opgezegd.

Mmd'ers plegen veel inspanningen om voor dakloze gedetineerden tijdens de detentie huisvesting te regelen. Mmd'ers zoeken contact met woningcorporaties en instellingen die woonvoorzieningen bieden, schrijven gedetineerden in, delen woonkranten uit, maken e-mail accounts voor gedetineerden aan zodat ze kunnen reageren op woningen en zoeken op internetsites als Marktplaats naar kamers bij particulieren.

Al deze moeite loont in de praktijk weinig. In veel gemeenten zijn er onvoldoende woningen beschikbaar. Wat veelal wel lukt, is de gedetineerden te plaatsen in een opvanginstelling.

De registratie van de inspanningen in DPAN is beperkt. In de gevallen waar geen huisvesting is na detentie is er regelmatig geen actie geregistreerd. Daar

---

[13] Enkele gemeenten betalen voor hun gedetineerde inwoners de vaste lasten. Dit is veelal gemaximeerd tot zes maanden. Soms wordt het bedrag na de detentie omgezet in een lening.

waar het wel is geregistreerd wordt duidelijk dat de mmd'ers contact zoeken met woningbouwverenigingen, opvanginstellingen en instellingen voor begeleid wonen, soms staat er dat aan de gemeente is gemeld wat als een passende woonsituatie wordt beschouwd.

Zorg

De meeste mmd'ers ervaren dat het leefgebied zorg moeilijk in kaart te brengen is omdat informatie vaak ontbreekt. Het ondernemen van acties is daarom ook beperkt. Disciplines als de MD en de psycholoog in de inrichting zijn verantwoordelijk voor het aanbieden van zorg in de inrichting en zij onderhouden ook contacten met zorginstellingen om de zorg tijdens de detentie te continueren.

Als mmd'ers van een gedetineerde horen dat hij voor zijn detentie een zorgcontact had dan zoeken sommige mmd'ers contact met de zorginstelling en vragen ze of hij na zijn detentie weer terug kan. Zodra er contact is met de verslavingszorg of een instelling voor Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) werkt het MMD samen met de psycholoog.

Soms is er in de inrichting een afspraak dat het PMO het voortouw heeft en kan het MMD hier zelf geen actie in ondernemen. Als het MMD een zorgvraag signaleert, wordt dat doorgegeven aan het PMO, maar in veel inrichtingen krijgen mmd'ers geen informatie over zorgtrajecten die het PMO opzet. Informatie wordt niet verstrekt met het oog op het medisch beroepsgeheim dat ook beoogt de privacy van de gedetineerde te beschermen. In sommige inrichtingen worden mmd'ers dan door de psycholoog op de hoogte gehouden over zorgtrajecten die in het PMO gepland worden. Als de MD op de hoogte is van een zorgtraject voor of na detentie dan registreren zij dit niet in Tulpselectie en zij geven bijna nooit door aan mmd'ers. Er is geen samenwerking als een gedetineerde na detentie naar een zorginstelling gaat.

Om de continuïteit van zorg te garanderen moeten de gemeenten geïnformeerd worden over zorg rondom een gedetineerde. In speciale zorg overleggen bespreken ketenpartners zorgklanten waaronder degene die in detentie verblijven. Soms zit er dan ook een Sociaal Psychiatrisch Verpleegkundige (SPV'er) van een regionale zorginstelling bij het PMO in de inrichting om op de hoogte te blijven van zorgtrajecten.

In de dossiers is de zorg summier beschreven. Als er een zorgcontact was dan is het beperkt tot het noemen van een zorginstelling waar contact mee was. Niet helder is wat de aard is van het zorgcontact is; of dat bijvoorbeeld een

lopend contact is of niet en of het een ambulant contact is of residentieel en of er acties zijn tijdens de detentie. Soms is wel bekend dat iemand in een zorgtraject geplaatst moet worden na detentie, maar de gemeente weet dan niet of de PI al een actie heeft ondernomen of uitgezet.

Sommige gemeentelijke contactpersonen kunnen nog niets met informatie over zorgcontacten door tijdsgebrek en zij nemen het ingezette traject voor kennisgeving aan.

3.2 Acties monitoren

Norm

Mmd'ers zijn uitvoeringsverantwoordelijke van de acties. De mmd'er monitort in hoeverre de acties op de deelgebieden worden verricht (inclusief terugkoppeling van andere betrokkenen) en registreert het verloop van de acties in DPAN. (en eventueel in Tulpselectie om de inrichtingsfunctionarissen op de hoogte te houden). Het is voor de mmd'ers helder wat er wel en niet geregistreerd wordt.

Bevindingen

De voortgang en behaalde resultaten kunnen geregistreerd worden in DPAN onder het kopje 'Bijzonderheden' en/of 'Notities'.

In het merendeel van de dossiers is niet of bijna niet beschreven in hoeverre acties op de deelgebieden worden verricht. Er staat dan niets in werkaantekeningen (in DPAN of Tulpselectie of een ander registratiesysteem van de mmd'ers zelf) beschreven terwijl er wel acties staan benoemd.

Het wordt uit een dossier dan niet duidelijk wat een mmd'er al ondernomen heeft om bijvoorbeeld onderdak te regelen. Het komt ook voor dat er zoveel in staat dat het onoverzichtelijk is. De werkaantekeningen zijn doorgaans ongedateerd waardoor het onduidelijk is hoe recent de informatie is.

Sommige mmd'ers vermelden wel een datum bij de acties en de voortgangsregistratie om concreter te weten wat wanneer moet gebeuren.

Als acties bij anderen zijn belegd dan zal de mmd'er bij hen naar resultaten moeten informeren. Mmd'ers vragen dit na bij anderen, maar ze kunnen anderen niet aansturen op resultaten als er geen actie ondernomen is. Het blijft dus alleen bij informeren.

Een van de inrichtingen is bezig met de invoering van een elektronisch planbord waar mmd'ers hun werkzaamheden in moeten bijhouden en

waardoor acties beter gemonitord kunnen worden. Verder houdt iedere mmd'er op zijn eigen manier bij hoe en wanneer ze acties uit moeten voeren. Er zijn nergens aanwijzingen of regels hoe dat moet.

In één inrichting wordt van veelplegers niets bijgehouden in DPAN omdat alle informatie in een speciaal veelpleger registratiesysteem 'Viadesk' staat geregistreerd dat voor meerdere ketenpartners, waaronder de gemeente, inzichtelijk is. Slechts één mmd'er had hiertoe toegang en registreerde hier in.

Als een gedetineerde wordt overgeplaatst naar een andere inrichting dan gaat het DPAN dossier van deze gedetineerde over naar het MMD van de nieuwe inrichting. Een knelpunt is een overplaatsing van een gedetineerde naar een Zeer Beperkt Beveiligde Inrichting. Hier zijn geen mmd'ers, maar groepsleiders en die hebben nog geen toegang tot DPAN.

3.3 Ondersteunen van gedetineerden

Norm

De mmd'ers ondersteunen de gedetineerde bij het invullen van formulieren, het doen van aanvragen en het regelen van zaken op een van de vier deelgebieden.

Bevindingen

In de dossiers is niet terug te vinden dat mmd'ers bij gedetineerden informeren of gedetineerden er zelf in slagen gesignaleerde problemen op te lossen. In principe gaan alle mmd'ers er van uit dat de gedetineerde zoveel mogelijk zelf de acties moet ondernemen. Mmd'ers helpen gedetineerden als ze hier om vragen. Mmd'ers zijn bereikbaar voor gedetineerden door het invullen van een verzoekbriefje of via een mentor op de verblijfsafdeling. Een mmd'er komt dan binnen twee a drie dagen bij de gedetineerde langs, maar soms duurt het langer als gevolg van de werkdruk, maar dan weten gedetineerden dit. Piw'ers hebben ook wel de taak om gedetineerden te ondersteunen bij het bellen met externe organisaties. Dit is dan in overleg met het MMD.

Mmd'ers geven, soms direct na binnenkomst als standaardpakket, voorbeeldbrieven. Als een gedetineerde naar een instantie moet bellen en hij weet niet precies hoe het werkt dan bieden ze begeleiding. Toch zit er tussen

de inrichtingen en tussen de mmd'ers onderling verschil in de acties die ze voor een gedetineerde te ondernemen laten. De ene mmd'er gaat verder in het verlenen van ondersteuning dan de andere. Onderling bespreken mmd'ers dit en in een enkele inrichting wordt duidelijk dat ook de leidinggevende aandacht heeft voor de mate van dienstverlening en hier op stuurt.

Gedetineerden zijn over het algemeen tevreden over de inzet van mmd'ers en over de voorlichting die ze geven. Ze merken wel dat ze hun vraag expliciet op tafel moeten leggen, anders wordt het probleem niet opgepikt. Gedetineerden die mondeling niet zo vaardig zijn, worden daardoor minder goed geholpen.

3.4 Overdracht voor het einde detentie

Norm

Als een gedetineerde na veroordeling in eerste aanleg een strafrestand heeft van minimaal vier maanden dan moeten de mmd'ers de resultaten van alle verschillende ondernomen acties per basisdeelgebied in het overdrachtsdocument nazorg registreren en dat acht weken voor ontslag naar de gemeente opsturen.

Bevindingen

Aantal en tijdigheid

Mmd'ers slagen er niet in om voor alle gedetineerden met een strafrestand van minimaal vier maanden een overdrachtsdocument naar de gemeente te sturen. Wanneer dat niet lukt verstuurt het MMD vaak wel een kort bericht dat de gedetineerde met ontslag is gegaan. Maar sommige mmd'ers versturen alleen een overdracht als een gedetineerde bij hen in beeld is.

Het gebeurt ook regelmatig dat mmd'ers de overdrachtsdocumenten niet binnen de termijn van acht weken voor ontslag versturen. Soms wordt het overdrachtsdocument pas verzonden op het moment dat de gedetineerde met ontslag gaat. Enerzijds hebben de gemeenten de acht weken vaak nodig om nog iets te regelen op het gebied van inkomen of huisvesting, anderzijds vinden de gemeente het versturen van een overdrachtsformulier een louter administratieve handeling als ze tussentijds contact hebben gehad over een gedetineerde.

Om een overdracht tijdig te kunnen doen moeten de mmd'ers ook tijdig op de hoogte zijn van de einddatum van een gedetineerde. Van gedetineerden die na hun veroordeling in eerste aanleg in hoger beroep gaan is de einddatum niet altijd bekend bij het MMD. Tussen de Bevolkingsadministratie die deze gegevens heeft en het MMD zijn er dan geen afspraken om deze informatie voor elke gedetineerde uit te wisselen. Voor gedetineerden die onmiddellijk in vrijheid worden gesteld of die hun boetes plotseling betalen kunnen de mmd'ers geen tijdige overdracht doen. In de DPAN dossiers wordt de datum waarop het overdrachtsdocument wordt verzonden niet vastgelegd. Hieruit blijkt dus niet of de overdrachtsdocumenten tijdig zijn opgestuurd naar de gemeente.

Inhoud Overdrachtsdocument

De inhoud van het overdrachtsdocument is summier. In de dossiers is vaak niet vastgelegd op welke onderdelen wel of niet resultaten bereikt zijn of om welke reden de beoogde resultaten niet bereikt zijn. Ook wordt uit het overdrachtsdocument meestal niet duidelijk welke acties na detentie nog moeten worden ondernomen.

De meeste gemeenten vinden dat de screeningsinformatie en de informatie bij overdracht voor ontslag weinig van elkaar verschilt. Er staat niet geregistreerd welke resultaten er wel of niet behaald zijn en waarom. Het wordt met verloop van tijd wel beter beschreven. Inmiddels zijn de aantekeningen in de 'Bijzonderheden' in DPAN uitvoeriger. Gemeenten zien verschil per mmd'er of de resultaten van alle acties in het overdrachtsdocument nazorg worden geregistreerd. Iets vaker, maar volgens gemeenten nog te weinig staat beschreven welke acties nog moeten worden ondernomen. De gemeente weet op basis van informatie uit het overdrachtsdocument dan niet welke acties nog moeten worden ondernomen.

Mmd'ers doen bij gedetineerden die bijzonderheden hebben of de zwakkere gedetineerden altijd een overdracht. De mmd'er stuurt het overdrachtsformulier dan naar de gemeente (hij of zij meldt met een e-mail dat het formulier in DPAN toegankelijk is voor de gemeente) en belt zo nodig met contactpersonen. Er is dan behalve de mail ook vaak telefonisch contact met de gemeente. Het komt voor dat een gemeente de mmd'ers laat weten wat ze met de 'open' acties gaan doen.

In een van de onderzochte inrichtingen zijn mmd'ers terughoudend in de informatie die ze aan de gemeente overdragen vanwege de

privacygevoeligheid. Ze geven bijvoorbeeld niet door welke betalingsregelingen een gedetineerde heeft. De mmd'ers maken hierin een eigen afweging over wat ze wel en niet doorsturen.

DPAN-formulieren gaan niet naar een zorginstelling. Als er relevante informatie is voor de zorginstelling dan wordt dit telefonisch of via de mail doorgegeven door de mmd'er of de psycholoog.

4 Organisatieaspecten

4.1 Instructies

Norm

De PI heeft een lokale instructie voor de werkwijze van de mmd'ers. Deze wordt regelmatig geactualiseerd.

Bevindingen

Alle mmd'ers zijn bekend met de landelijke werkprocessen en gebruiken ze ook als naslagwerk. Het maken van een lokale werkbeschrijving staat bij sommige inrichtingen al even op de actielijst, maar er wordt geen prioriteit aan gegeven. De PI's hebben bijvoorbeeld niet vastgelegd, hoe de screening in de PI verloopt (bijvoorbeeld schriftelijk), wanneer mmd'ers aanvullende informatie vragen, hoe de informatie-uitwisseling rondom nazorg tussen de interne disciplines verloopt, aan welke screeningen ze prioriteit geven en aan welke gedetineerden ze een vergoeding geven voor een identiteitsbewijs. In één inrichting hebben de mmd'ers wel een lokale werkbeschrijving. Deze komt grotendeels overeen met de landelijke beschrijving, maar is specifieker. Het is een houvast voor de wijze waarop de mmd'ers daar werken en hun netwerk staat er in, vooral nieuwe collega's doen er hun voordeel mee. In andere inrichtingen trof de inspectie een enkele losse procedure aan, bijvoorbeeld over de samenwerking met burgerzaken voor de aanvraag voor een identiteitsbewijs.

4.2 Samenwerking en communicatie

Norm

De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de bij de nazorg betrokken inrichtingsfunctionarissen, de gemeente en andere externe organisaties zijn beschreven en helder afgebakend.

De samenwerking en communicatie tussen disciplines in de PI en tussen de PI en de externe organisaties functioneren naar tevredenheid.

De PI heeft een vaste communicatiestructuur waar casuïstiek en werkwijzen besproken worden en van de overleggen wordt een verslag gemaakt.

Het verloop van de uitvoering van de werkzaamheden rondom de nazorg wordt geëvalueerd en zonodig bijgesteld.

Bevindingen

Gemeente en externen

In alle inrichtingen zijn de mmd'ers actief in de regionale overleggen waar keten- en samenwerkingspartners samenkomen voor de aanpak van veelplegers of zorgkanten. En als de regio een veiligheidshuis^[14] kent dan is de PI hier ook door de mmd'er in vertegenwoordigd.

Leidinggevenden of directieleden zijn vertegenwoordigd in de kader- of beleidsoverleggen. Beslissingen die hier genomen worden hebben vaak consequenties voor de dagelijkse werkwijze van de mmd'ers. Een voorbeeld is de deelname van het MMD in een veiligheidshuis. Mmd'ers zien zich niet altijd voldoende geïnformeerd over op handen zijnde beslissingen in deze overleggen.

Mmd'ers en gemeenten komen in de uitvoering tot een werkwijze en maken mondelinge afspraken. Over het algemeen is er weinig tot geen structureel overleg tussen de inrichting en de gemeente over de werkwijze. Als de samenwerking eenmaal op gang is gekomen tussen de PI en de gemeente ziet men minder het belang van overleg. In één regio was er maandelijks overleg over de onderlinge werkwijze en hier waren ook andere inrichtingen uit de regio bij betrokken.

Soms heeft de gemeente of de PI werkwijze op papier staan voor eigen gebruik, maar overeengekomen werkafspraken worden in de regel niet gezamenlijk vastgelegd of geëvalueerd.

Werkafspraken zijn desondanks meestal duidelijk voor beide partijen. Er is onduidelijkheid over welke informatie aan de gemeente verstrekt wordt. Daarover zijn ook geen interne of externe werkafspraken over vastgelegd. De ene mmd'er verstrekt meer informatie aan de gemeente dan de ander. En mmd'ers krijgen van andere organisaties zoals het UWV soms wel en soms geen informatie over gedetineerden. Een onduidelijkheid voor de gemeenten is het verschil in werkwijze tussen de mmd'ers. De ene mmd'er doet meer en andere werkzaamheden dan de ander.

---

[14] In Veiligheidshuizen werken gemeenten, jeugd- en zorginstellingen, politie en justitie onder één dak samen aan de aanpak van criminaliteit en overlast. De ketenpartners in de veiligheidshuizen richten zich met name op criminele jongeren en veelplegers

De mmd'ers en de gemeente zijn beiden redelijk positief over de contacten, al klagen sommigen nog over een samenwerking op afstand. De mmd'ers en contactpersonen vinden elkaar toegankelijk en er wordt serieus naar elkaar geluisterd. Direct telefonisch of mail contact werkt volgens iedereen effectief. Al vinden beide partijen van elkaar dat ze vaker contact zouden moeten zoeken.

Inrichtingsfunctionarissen

Op grote lijnen is de taakverdeling tussen BSD, BVA, MD en MMD trajectbegeleiders TR duidelijk. Voor alle disciplines met uitzondering van het BSD zijn er landelijke werkprocesomschrijvingen. Buiten deze landelijke beschrijvingen zijn er op lokaal niveau geen beschrijvingen van de verdeling van verantwoordelijkheden en bevoegdheden van interne disciplines die bij de nazorg betrokken kunnen zijn. In de praktijk zijn er wel overlappingen (zie ook paragraaf 2.5.2 over afstemmen van acties). Dit lossen disciplines gaandeweg onderling op of het blijft zo bestaan.

Er is een grijs gebied in verantwoordelijkheden van het MMD en de MD. Het is niet helder wie welke rol heeft met betrekking tot de zorg voor en na detentie. Bijvoorbeeld; het MMD heeft contact met een GGz-instelling over het depot^[15] van een gedetineerde, maar de MD ook. Eerder is al genoemd dat de informatie uitwisseling tussen de twee disciplines erg beperkt is en met name van de zijde van de medische diensten (en het PMO) vanwege het medisch geheim. Incidenteel is er verbetering met de tijd of is er een initiatief om tot een taakverdeling te komen die voor iedereen helder is.

Er is tussen TR, BSD en MMD nog een onduidelijke rolverdeling waar het gaat over trajecten tijdens en na detentie bij instellingen als Exodus en Stichting Door. Ook de geestelijke verzorging meldt gedetineerden hiervoor aan. Er ontstaat verwarring als disciplines elkaar niet op de hoogte houden van hun acties.

Andere taken waar meerdere disciplines de verantwoording voor kunnen nemen zijn de aanvraag van een verblijfsvergunning en het opvragen van vervolgvonnissen.

---

[15] Hoge dosering van medicatie die bijvoorbeeld twee of vier wekelijks toegediend moet worden.

De verschillende disciplines in de inrichtingen hebben een sterke eigen taakopvatting en er is soms weinig kennis en inzicht in het werk van elkaar. Men ziet het werk van de ander niet. Structureel overleg tussen de disciplines waarin ze informatie over de ieders taken en werkzaamheden uitwisselen is er niet en wordt ook wel gemist. Niet in elke inrichting is dit (even sterk) aanwezig, maar de disciplines ervaren een “eilandjes gevoel”.

In een van de onderzochte inrichtingen zijn er onderlinge spanningen geweest in de samenwerking en communicatie en na een aantal wisselingen in functies loopt het nu redelijk.

Opvallend is dat men in het algemeen de onderlinge samenwerking en communicatie wel als redelijk tot goed ervaart. Er zijn veel informele netwerken in de inrichtingen. Dit is vaak de manier om informatie te krijgen; bellen, mailen, elkaar aanspreken. Een mmd'er omschrijft het als volgt: “Als je zelf actief blijft kun je alle informatie van alle organisatieonderdelen krijgen.”

Ook voor gedetineerden en vooral voor gedetineerden die net binnen komen in een inrichting is het nogal eens onduidelijk bij welke discipline of organisatie ze hun vragen neer moeten leggen. Vooral als het gaat om de reclassering, TR en MMD want “die doen allemaal iets met je terugkeer”. Mmd'ers leggen in het screeningsgesprek uit waar het MMD voor is. Gedetineerden hebben vaak een vaste mmd'er en kennen deze ook wel eens bij naam. In één inrichting heeft het MMD een folder voor gedetineerden over de werkzaamheden van het MMD. Veelal vragen gedetineerden aan een medegedetineerde of aan een piw'er aan wie ze hun vraag moeten stellen. Gedetineerden moeten op een verzoekbriefje aangeven wie ze willen spreken en waar dat over gaat. Soms vullen ze een verkeerde discipline in en dan duurt het langer dan normaal voordat er iemand komt. Volgens gedetineerden communiceren de verschillende disciplines en PI's slecht met elkaar waardoor ze langs elkaar heen werken. Gedetineerden moeten vaak opnieuw hetzelfde vertellen bij andere mensen.

Disciplines overleggen met elkaar op casusniveau. Bijstelling van de werkwijze vindt plaats op basis van concrete knelpunten in casussen. De samenwerking en communicatie tussen de verschillende disciplines in de inrichtingen zijn over het algemeen geen onderwerp van evaluatie. Mmd'ers bespreken in hun teamoverleggen wel nieuwe ontwikkelingen, knelpunten in het werk of de werkwijze. Sommige overleggen onder voorzitterschap van

hun afdelingshoofd en anderen zelfstandig. De invulling wisselt per inrichting.

Detentieberaad

De plaats waar alle disciplines hun informatie kunnen halen en brengen over gedetineerden die bij hun onder de aandacht zijn is het detentieberaad.

Hierin zijn alle disciplines vertegenwoordigd die werken met gedetineerden.

In deze vergadering wordt casuïstiek besproken en worden beslissingen gemaakt of adviezen geformuleerd over detentieverloop.

Het detentieberaad gaat niet altijd door als gevolg van vakanties of ziekte, of het detentieberaad vindt helemaal niet meer plaats. Niet alle disciplines zijn consequent vertegenwoordigd en ook voorzitters (afdelingshoofden) laten het soms afweten. In één PI was ook het MMD structureel afwezig. Het beraad is per verblijfsafdeling georganiseerd en de mmd'ers vinden het te veel tijd kosten om voor alle afdelingen de beraden bij te wonen. Voor trajectbegeleiders TR is het door bezettingsproblemen nog lastig om altijd bij het detentieberaad te zijn, zij werken voor meerdere inrichtingen tegelijk. De directies stimuleren zo nu en dan weer alle disciplines om aanwezig te zijn, maar het mag niet altijd baten.

Als de detentieberaden wel doorgang vinden ervaren de disciplines het overleg regelmatig als slecht voorbereid en is de ingebrachte rapportage summier.

Van het gedetineerdenberaad wordt een verslag gemaakt. De ISt heeft de verslagen ingekeken en trof notulen aan met daarin beperkte inhoudelijke informatie.

4.3 Personeelsinzet

Norm

De personeelsinzet is kwantitatief en kwalitatief op orde

Bevindingen

Op een enkele inrichting na zijn de MMD afdelingen (inmiddels) op volledige sterkte of is er tijdelijke vervanging in de vorm van administratieve ondersteuning. De bezetting in één inrichting is verminderd door detachering van een medewerker naar het veiligheidshuis.

Mmd'ers geven aan dat ze veel tijd steken in de screenings en de administratie hieromheen met als gevolg dat er weinig tijd overblijft om de

problemen op de leefgebieden op te lossen. Mmd'ers ervaren hun caseload nogal eens als te groot om alle werkzaamheden te verrichten.

De mmd'ers zijn allemaal geschoold voor de functie. Veel mmd'ers hebben een MBO opleiding afgerond en enkele een HBO. Alle mmd'ers nemen na hun aanstelling deel aan de MMD cursussen. Mmd'ers kunnen een opleiding aanvragen bij hun leidinggevende, bijvoorbeeld tijdens een functioneringsgesprek, die dit kan opnemen in het jaarlijks op te stellen opleidingsplan. Mmd'ers bepalen veelal zelf hoe 'ver' hun dienstverlening gaat en hoe ze de leefgebieden uitdiepen en daarmee welke kennis en vaardigheden ze nodig hebben.

4.4 Faciliteiten

Norm

De mmd'ers worden voldoende gefaciliteerd om hun functie uit te kunnen oefenen. Hiertoe kunnen ze gebruik maken van alle benodigde geautomatiseerde systemen zoals DPAN, VIPS, TULP; worden ze in de gelegenheid gesteld om met grote regelmaat externe afspraken te maken en om externe partners op bezoek te kunnen laten komen in de inrichting en zijn de kwartiermakers van DJI en zijn toegankelijk voor mmd'ers en faciliteren ze het proces

Bevindingen

Alle MMD afdelingen hebben toegang tot DPAN. Niet iedereen vindt DPAN een prettig systeem om in te werken. De invulvakken zijn te klein en er is geen spellingcontrole mogelijk. De contactpersonen van de gemeenten geven aan dat DPAN een langzaam werkend systeem is. Het duurt lang om een document te openen en pas als het document geopend is kun je zien op welke persoon het document betrekking heeft. Bovendien zijn er veel storingen in het systeem.

Mmd'ers hebben ook toegang tot geautomatiseerde systemen als VIPS en Tulpselectie. Sommige PI's zijn aangesloten op het veelplegerregistratiesysteem 'Viadesk'. Niet alle mmd'ers hebben toegang tot "Viadesk".

Voor het uitoefenen van de functie is een internetverbinding een noodzaak; voor het zoeken naar organisaties, het inschrijven bij het CWI, het doen van

aangifte te doen of om belastingformulieren op te vragen. In een enkele inrichting is de internetverbinding zo traag dat het onnodig veel tijd kost.

Mmd'ers vinden dat ze voor het uitoefenen van hun functie in de gelegenheid moeten worden gesteld om met grote regelmaat externe afspraken te maken en om externe partners op bezoek te laten komen in de inrichting. Bij de start van de functie is er door de mmd'ers veel tijd geïnvesteerd om een netwerk op te bouwen. Tegenwoordig hebben ze te weinig tijd over om (nieuwe) organisaties en contactpersonen te bezoeken. Ketenpartners en samenwerkingspartners zien ze nog wel regelmatig in de nazorg- en veelplegersoverleggen of in het veiligheidshuis. Mmd'ers nodigen af en toe ook externe organisaties uit in de inrichting om nader kennis te maken.

Bij de implementatie van het werkproces in de inrichting en bij het realiseren van gemeentelijk contactpersoon nazorg heeft de kwartiermaker van DJI een adviserende rol en bewaakt hij de voortgang. Elke regio heeft een eigen kwartiermaker, er zijn er in totaal vijf.

In de ene inrichting zoeken de mmd'ers regelmatig contact met hun kwartiermaker. Daar vinden ze de kwartiermaker toegankelijk en hebben ze er ook iets aan. Ze kunnen vragen stellen over DPAN maar ook over casuïstiek. Deze mmd'ers hebben er behoefte aan om hun kwartiermaker veel te zien en te spreken over de gang van zaken. In de andere inrichting zoeken mmd'ers nooit actief contact met de kwartiermaker over concrete problemen, die proberen ze zelf op te lossen. Zij ervaren dat de kwartiermaker meer op beleidsniveau opereert. Ze ervaren dat ze van alles kunnen melden bij de kwartiermaker, maar dat dat zelden praktische oplossingen voor de uitvoering biedt. In de ene inrichting hebben kwartiermakers meer contact met de directie dan met het MMD bijvoorbeeld omdat er geïnvesteerd moet worden in de aansturing van het MMD.

Kwartiermakers investeren in de ene regio meer tijd in de contacten met de gemeenten dan in de andere. Dat ligt aan de snelheid waarmee de gemeente een contactpersoon voor nazorg aanwijst. De gemeenten kennen de kwartiermakers. Ook hier is er verschil. Bij de ene gemeente is er regelmatig overleg en bevordert dit contact ook de informatie-uitwisseling tussen de gemeente en justitie. In andere gevallen is er een enkele keer contact geweest en is er naar verloop van tijd minder behoefte aan contact omdat de zaken beter gaan lopen.

4.5 Prestatie indicatoren

Norm

De registratie van werkzaamheden ten behoeve van de Planning en Control cyclus vindt plaats.

Bevindingen

Alle inrichtingen houden aan de hand van de cijfers van DJI bij of de screeningen en overdrachten van screeningen zijn gedaan en of dit op tijd gebeurt. MMD afdelingen houden ook in eigen overzichten bij of screeningen zijn gedaan omdat screeningen die te laat zijn gedaan niet meegerekend worden in de cijfers van DJI. Mmd'ers voelen zich vaak gefrustreerd omdat ze 'afgerekend' worden op het aantal screeningen terwijl ze vinden dat een aanzienlijk deel van hun werk juist na de screening plaatsvindt. De prestatie-indicatoren scoren alleen of onderdelen op de leefgebieden gerealiseerd zijn of niet. Er wordt niet gescoord of en hoeveel werk een mmd'er hier aan gehad heeft. Mmd'ers verrichten ook vaak werkzaamheden die niet onder de vier leefgebieden vallen en wel passen in hun rol als nazorgfunctionaris. Bijvoorbeeld het regelen van een begeleid bezoek in de PI tussen de gedetineerden en zijn kind en contacten hierover met organisaties die bij het kind betrokken zijn.

5 Conclusies

In het complexe werkveld van de nazorg zijn in de afgelopen twee jaar veel nieuwe werkprocessen doorgevoerd in de PI's die vooral betrekking hebben op het werk van de mmd'ers. In het vorig jaar gestarte Programma Sluitende aanpak Nazorg wordt nog steeds aan verbetering gewerkt en verbeteringen zijn volgens de Inspectie ook noodzakelijk.

Op slechts enkele punten voldoet de wijze waarop het MMD in de inrichtingen wordt uitgevoerd aan de normen en verwachtingen van de Ist. Het ingezette beleid om de beoogde nazorg voor gedetineerden te realiseren is ontoereikend. De rol en taken van het MMD zijn onvoldoende vastgelegd om een situatie te kunnen bereiken dat alle gemeenten in Nederland op eenzelfde wijze vanuit alle penitentiaire inrichtingen worden geïnformeerd en betrokken bij de nazorg van inwoners van hun gemeente die daarin na een detentie terugkeren. Daarnaast blijkt de penitentiaire inrichting een ingewikkelde omgeving te zijn, waar veel met het takenpakket van het MMD samenhangende taken ook door andere functionarissen worden uitgeoefend. De resultaten van het nazorgbeleid kunnen daardoor niet eenduidig worden vastgesteld. Buiten de screeningscijfers is er op het werk van het MMD weinig sturing waardoor de mmd'ers zelf een invulling geven aan de werkwijze. De mmd'ers waarmee de Ist heeft gesproken zijn enthousiast, betrokken en inventief. Voor knelpunten in de praktijk deinzen ze niet terug en worden oplossingen gezocht. Met betrekking tot de implementatie kan geconcludeerd worden dat een basale vorm van informatieoverdracht naar de gemeenten in steeds meer gevallen en steeds vaker tijdig na insluiting opgang komt. Maar er is volstrekt onvoldoende zekerheid dat de screening en informatieoverdracht leiden tot effectieve en gecoördineerde acties van de gedetineerden, van inrichtingsfunctionarissen, gemeenten en andere instellingen die bij de nazorg van gedetineerden een rol kunnen spelen.

Tijdigheid en aantallen screenings

De screening door de mmd'er vindt in lang niet alle gevallen tijdig plaats. Er is geen betrouwbare registratie over het tijdig uitvoeren van de screening.

Verzamelen van informatie

Het verzamelen van informatie gebeurt niet op gestandaardiseerde wijze. Er wordt niet systematische gebruik gemaakt van beschikbare informatiebronnen. Informatie wordt onvoldoende geverifieerd. En als feiten geverifieerd worden, wordt nagelaten om de bron te vermelden. Er zijn geen landelijke protocollen over welke informatie inrichtingsfunctionarissen ten behoeve van de screening met elkaar moeten delen, en hoe dat moet gebeuren. Er zijn op onderdelen enkele interessante voorbeelden van afspraken om informatie te delen: De medische dienst in een inrichting geeft door aan de mmd'er met welke zorgverleners de gedetineerde contact heeft; de preciosabeheerder in een inrichting verstrekt kopieën van legitimatiebewijzen aan de mmd'er; de BVA in een inrichting informeert de mmd'er over de verblijfsstatus van gedetineerden.

Mmd'ers handelen verschillend als het gaat om het inwinnen van informatie en over verificatie van gegevens. Mmd'ers willen in een screeningsgesprek de gedetineerde onbevangen tegemoet treden en vertrouwen te veel op hun intuïtie of zij informatie moeten verifiëren. De mmd'ers beseffen onvoldoende dat alleen op standaardwijze ingewonnen en gecontroleerde informatie direct bruikbaar is voor andere partijen, zoals de contactpersonen bij de gemeente. Ze stellen zich te veel op als dienstverlener en te weinig als makelaar in betrouwbare informatie.

Mmd'ers gebruiken veelal hun eigen sociale kaart die ze ook zelf onderhouden. Er is onderling wel uitwisseling van nieuwe organisaties en contactpersonen, maar er is daardoor geen garantie dat de kennis gemeenschappelijk is.

Voor knelpunten als het moeilijk kunnen raadplegen van het BKR, of het uitwisselen van informatie met de UWV en de reclassering worden op landelijk niveau geen oplossingen gevonden.

Toestemmingsverklaring

Er is onduidelijkheid over het al dan niet gebruiken van de toestemmingsverklaring van de gedetineerde. De werkprocesbeschrijving is hierin niet meer actueel. Er zijn geen eenduidige afspraken met andere organisaties over welke soort informatie met en zonder toestemmingsverklaring kan worden uitgewisseld. Informatie waarover

andere organisaties beschikken, die voor de nazorg van belang kan zijn, kan daardoor niet benut worden.

Inhoud van het basisdocument

In het basisdocument leggen de mmd'ers over het algemeen vast welke acties moeten worden uitgevoerd en door wie. Uit de invulling van het basisdocument blijkt niet welke bronnen geraadpleegd zijn. Informatie is globaal, en niet gespecificeerd. Er zijn grote verschillen in de manier van invullen door inrichtingen en mmd'ers van het basisdocument. Er is te weinig sturing en bewaking op de kwaliteit van de vastgelegde informatie. Mmd'ers gaan zich daardoor gedragen als professionals die binnen de ruime kaders van het werkproces hun eigen standaards en werkwijzen ontwikkelen.

Overdracht aan de gemeente

Gemeenten hebben niet de zekerheid dat ze over de insluiting of het ontslag van hun inwoners überhaupt, laat staan tijdig geïnformeerd worden, omdat niet zeker is dat voor alle gedetineerden een basis- of overdrachtsdocument wordt verzonden. Prioriteiten liggen bij de gedetineerden die goed in beeld zijn of die veel hulp nodig hebben. PI's versturen een korte berichtgeving aan de gemeente als ze er niet tijdig in slagen om een overdracht te doen voor het einde van de detentie. Er is onvoldoende zicht bij de mmd'ers welke overdracht voor het einde van de detentie wanneer gedaan moet worden. De inhoud van het overdrachtsdocument is vaak summier. Mmd'ers beschrijven onvoldoende welke acties zij al ondernomen hebben en welke acties zijn afgerond of mislukt.

De gemeenten maken het de PI's ook niet gemakkelijk, omdat ze wel of geen contactpersoon hebben aangewezen, omdat ze wel of geen aansluiting op DPAN hebben, omdat ze wel of geen beperkingen hanteren voor de categorieën gedetineerden, van wie ze het basisdocument in behandeling willen nemen.

Afstemming over acties

Acties naar aanleiding van de screening worden in andere systemen dan DPAN (Tulpsselectie of een eigen bestand met werkafspraken) vastgelegd, om de andere disciplines te informeren. Er zijn altijd aparte activiteiten nodig om de informatie over de voortgang van acties met andere functionarissen of instellingen te delen. Er zijn uitzonderingen waar een trajectbegeleider toegang heeft tot DPAN of de mmd'er toegang tot TRIS. De gebruikte informatiesystemen DPAN, TRIS, Tulpsselectie, Microhis kunnen geen

informatie uitwisselen. De implementatie van TR leidt tot onduidelijkheden in de taakverdeling tussen mmd'er en trajectbegeleider.

Er is geen systematische informatie-uitwisseling tussen de MD en mmd'ers en tussen het PMO en mmd'ers. Of er informatie-uitwisseling plaatsvindt, is afhankelijk van de houding van afzonderlijke functionarissen, zoals de psycholoog.

Er is niet genoeg afstemming over geplande acties met organisaties buiten de inrichting, die bijvoorbeeld een gemeente in gang moet zetten. Het is te veel afhankelijk van telefoontjes en verduidelijking van de vraagstelling. Uit de dossiers blijkt onvoldoende of en hoe acties zijn afgestemd met externe partijen en met welk resultaat.

Uitvoering van acties

Voor het oplossen van problemen rond identiteitsbewijzen zijn goed functionerende afspraken tussen politie, gemeente en PI als het de gemeente betreft waar de PI gevestigd is. Over gedetineerden die in een andere gemeente staan ingeschreven zijn er geen functionerende afspraken. Er is geen onderkenning op systeemniveau dat acties op het ene leefgebied onbedoelde negatieve effecten kunnen hebben op andere leefgebieden en dat het op orde hebben van het ene leefgebied een voorwaarde is voor het op orde brengen van een ander leefgebied.

Het stopzetten van uitkeringen, huurovereenkomsten, verzekeringen en abonnementen lukt goed vanuit een PI, maar voor hervatting van uitkeringen, of inschrijving voor bij het CWI moeten heel veel obstakels overwonnen worden.

Om schuldhulpverlening in gang te zetten is een volledig overzicht over de schulden noodzakelijk. Het MMD slaagt er onvoldoende in om dit tot stand te brengen. Het starten van een schuldhulpverleningstraject tijdens een verblijf in een gesloten inrichting is bovendien niet mogelijk. Het treffen van afbetalingsregelingen of het bevriezen van schulden gaat iets beter, maar is geen zekerheid. Er zijn geen eenduidige afspraken met gemeenten over de rol van gemeenten en het MMD in de schuldhulpverlening. Taken met betrekking tot het opvragen van overzichten van boetes bij en het treffen van betalingsregelingen met het CJIB zijn in de inrichtingen niet eenduidig belegd.

De goedbedoelde inspanningen van mmd'ers om huisvestingsproblemen van gedetineerden op te lossen zijn door de marktomstandigheden meestal niet effectief.

De rol van de mmd'er in de contacten over gedetineerden met zorginstellingen is beperkt, doordat in veel gevallen het PMO of de MD het voortouw hebben en door de beperkte informatie-uitwisseling die het gevolg is van de wijze waarop zij het medisch beroepsgeheim hanteren.

Monitoring van acties

De acties die zijn uitgevoerd gedurende de detentie zijn onvoldoende vastgelegd in de dossiers (In DPAN of Tulpselectie of andere registratiesystemen). De gebruikte informatiesystemen en werkprocessen in de inrichting voorzien niet in eenduidige vastlegging van te ondernemen acties, en volgprocedures om het effect van die acties te beoordelen. Daardoor ontstaan allerlei verschillende werkwijzen. En is het daardoor onmogelijk om vast te stellen of met de inzet van mmd'ers de beoogde doelstellingen bereikt worden.

Als een gedetineerde hulp nodig heeft bij de uitvoering van acties, bijvoorbeeld om zich in te schrijven bij een woningbouwvereniging dan helpen mmd'ers altijd.

Organisatorische randvoorwaarden

De instructies en protocollen op landelijk en op lokaal niveau zijn ontoereikend om een eenduidige ontwikkeling van het MMD te waarborgen. De gehanteerde prestatie-indicatoren voor het MMD maken niet duidelijk of de doelstellingen met betrekking tot de nazorg bereikt worden. De afbakening van de taken van het MMD ten opzichte van BVA, BSD, CBTR, MD, PMO is niet helder. Ook de afbakening van de taken van het MMD ten opzichte van de taken van de gemeente is onvoldoende eenduidig bepaald. Daardoor is het resultaat van het MMD te sterk afhankelijk van hoe de mmd'er zijn functie zelf binnen de inrichting en in het netwerk buiten de inrichting ontwikkelt, hoe mmd'ers de (informele) contacten benutten en wat de kwaliteit is van overlegvormen binnen en buiten de inrichting. De kwartiermakers die het proces van de nazorg faciliteren voeren hun taak verschillend uit. Evaluaties rondom de nazorg hebben nog nergens plaatsgevonden.

6 Aanbevelingen

In de bevindingen en conclusies zijn de knelpunten in de uitvoering van het nazorgbeleid uitgebreid aan de orde gekomen. De aanbevelingen in dit rapport zijn van algemene aard. De ISt verwijst voor aanbevelingen ook naar het rapport Informatieoverdracht in de executieketen. Ondanks dat het onderzoek zich heeft gericht op inrichtingen met een arrestantenregime zijn de meeste aanbevelingen ook van toepassing op andere inrichtingen. De aanbevelingen zijn opgenomen in bijlage 3.

Aan de DJI:

- Scherp het profiel van de functie van de mmd'er aan om duidelijkheid te verschaffen in het gemengde takenpakket van de mmd'er als informatie "makelaar" en dienstverlener.
- Zorg dat de betrouwbaarheid van gegevens in de overdrachten verbetert door informatie te verifiëren en vast te leggen welke bronnen zijn geraadpleegd.
- Draag er zorg voor dat de werkwijze en werkafspraken rondom de nazorg scherper worden vastgelegd om tot een eenduidige werkwijze te komen;
- Verschaf hiermee ook duidelijkheid rondom taakverdelingen op de leefgebieden tussen disciplines (met name tussen MMD, MD, PMO en trajectbegeleiders TR) en tussen het MMD en de gemeenten.
- Investeer blijvend in de samenwerking met ketenpartners en andere organisaties om de nazorg voor alle gedetineerden vorm te geven.
- En zorg er voor dat overdracht van informatie over nazorg naar inrichtingen waar geen mmd'ers zijn aangesteld wel altijd kan plaatsvinden.

Bijlage 1 Afkortingen

BIS	Project Bestuurlijke en Interdepartmentale Samenwerking
BKR	Bureau Kredietregistratie
BSD	Bureau Selectie en Detentiebegeleiding
BVA	Bevolkingsadministratie
CJIB	Centraal Justitieel Incassobureau
CWI	Centrum voor Werk en Inkomen
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
DPAN	Digitaal Platform aansluiting nazorg
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie
GGz	Geestelijke Gezondheidszorg
Hvb	Huis van bewaring
ISt	Inspectie voor de Sanctietoepassing
MD	Medische dienst
MMD	Organisatieonderdeel van de PI waarbinnen de mmd'ers werken
Mmd'er	Medewerker maatschappelijke dienstverlening
PI	Penitentiaire Inrichting
Piw'er	penitentiair inrichtingswerker
PMO	Psycho Medisch Overleg
PP	Penitentiair Programma
RSJ	Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming
TR	Terugdringen Recidive
TRIS	Traject informatiesysteem
Tulp	Tenuitvoerlegging processen systeem
UWV	Uitvoeringsinstelling werknemersverzekering
VUN	Project Verbetering Uitvoering Nazorg.
WODC	Wetenschappelijk onderzoeks- en documentatiecentrum
ZBBI	Zeer Beperkt Beveiligde Inrichting

Bijlage 2 Bronnen

Advies en Onderzoeksgroep Beke (2008), *Van binnen naar buiten, een behoefte onderzoek naar de aard en omvang van nazorg voor gedetineerden*, Den Haag: Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum.

Dienst Justitiële Inrichtingen (2007), *Bedrijfsproces Basisdocument Nazorg*, Den Haag: ministerie van Justitie

Dienst Justitiële Inrichtingen (2007), Project Aansluiting Nazorg, *Van samen denken naar samen doen, beschrijving werkprocessen Medewerker Maatschappelijke Dienstverlening*, Den Haag: ministerie van Justitie.

Directie Sanctie- en Preventiebeleid (2008), *Programmaplan Sluitende Aanpak Nazorg*, Den Haag: ministerie van Justitie.

Inspectie voor de Sanctietoepassing (2008), *Informatieoverdracht in de executieketen*, Den Haag: IST.

Intraval (2006), *Lokale Aanpak Zeer Actieve Veelplegers: nazorgtraject*, Den Haag: Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum.

Koppenol, G. en Duijvenbooden, K. van. (2007), *PAN-klaar! Evaluatieverslag van Project Aansluiting Nazorg*, Den Haag: ministerie van Justitie, DJI.

Meulen, L. van der. & K. van Duijvenbooden (2008), *Iedereen spreekt over nazorg, Sluitende Aanpak Nazorg in ontwikkeling*, in: Sancties afl. 3. p.147-157.

Programma Terugdringen Recidive Directie Sanctie- en Preventiebeleid (2004), *Verbeterplan uitvoering nazorg*, Den Haag: ministerie van Justitie.

TK, 2007-2008, 2458, nr.299

Bijlage 3 Aanbevelingen Informatieoverdracht in de executieketen

1. Zorg dat het DJI-beleid met betrekking tot screening, begeleiding, nazorg van gedetineerden ook voor alle arrestanten volledig wordt uitgevoerd. Pas zonodig het regime en het dagprogramma van de afdelingen waar arrestanten verblijven daaraan aan.
2. Ontwikkel samen met de belangrijke ketenpartners (zorginstellingen, gemeenten, politie, reclassering) een visie op de uitwisseling van informatie over arrestanten. Betrek daarbij dat uitwisseling van informatie ten dienste moet staan van continuïteit in de zorg en effectieve (keten)samenwerking zowel bij binnenkomst, tijdens verblijf als bij vertrek. Ontwikkel ook een gemeenschappelijke visie op de beperkingen die het beroepsgeheim bepaalde functionarissen kan opleggen en op de grenzen die in acht genomen moeten worden bij de bescherming van de privacy van de cliënt.
3. Ontwikkel een visie op de taakverdeling en de communicatie tussen personeelsleden belast met de dagelijkse begeleiding van arrestanten, gespecialiseerde inrichtingfunctionarissen met screenings- of coördinerende taken en zorgspecialisten waarmee optimaal kan worden bijgedragen aan nazorg van de arrestant en terugkeer naar de samenleving.
4. Bevorder de samenwerking tussen PI's, regionaal functionerende zorginstellingen en gemeenten met betrekking tot de (na)zorg aan arrestanten.
5. Zorg voor een verbetering van rapportage en registratie, en richt de informatiesystemen die daarbij gehanteerd worden zo in dat zichtbaar wordt welke informatie uitgewisseld wordt, en tot welk resultaat ingezette acties leiden.

Aanbevelingen aan de reclassering

6. Ontwikkel samen met het gevangeniswezen een visie op de informatie-uitwisseling over arrestanten. Betrek daarbij dat uitwisseling van informatie ten dienste moet staan van continuïteit in de zorg en effectieve (keten)samenwerking en dat noodzakelijke grenzen met betrekking tot de bescherming van de privacy van de cliënt in acht genomen moeten worden.

Bijlage 4 Toetsingskader

Nr. crit.	Toetsingscriterium	Nr. indic.	Norm/verwachting	Informatiebron
1	Alle gedetineerden worden gescreend.	1.1	De mmd'ers screenen alle gedetineerden m.u.v. vreemdelingen zonder geldige verblijfstitel (Landelijke beschrijving werkprocessen MMD, DJI)	Documentatie Dossieronderzoek DPAN Interview MMD Interview gedetineerden
		1.2	De mmd'ers screenen de gedetineerde binnen tien dagen na zijn binnenkomst. (Landelijke beschrijving werkprocessen MMD, DJI)	Documentatie Dossieronderzoek DPAN Dossiercheck bij MMD Interview MMD Interview gedetineerden

		1.3	De mmd'ers screenen de gedetineerde tijdens een persoonlijk gesprek (Landelijke beschrijving werkprocessen MMD, DJI)	Interview MMD Interview gedetineerden
2	De screeningsactiviteiten leiden tot een inventarisatie van problemen bij gedetineerden op het gebied van identiteitspapieren, inkomen, onderdak en zorg.	2.1	De mmd'ers gebruiken bestaande informatie voor de screening Zij checken het penitentiaire dossier, vonnissen en identiteitspapieren, TULP gegevens, gegevens van de reclassering (CVS), gegevens van de medische dienst en/ of het Psycho Medisch Overleg. (Norm Ist)	Documentatie Dossieronderzoek DPAN Dossiercheck bij MMD Interview MMD Interview gedetineerden Interview overige MD, TB, CBTR, BSD, BVA Interview gemeente
		2.2	De mmd'ers vragen de gedetineerde toestemming voor het opvragen van informatie bij niet justitiële organisaties. De mmd'ers laten hiertoe de gedetineerde het formulier 'uitwisseling informatie' tekenen. (Landelijke beschrijving werkprocessen MMD, DJI) Het is voor de mmd'ers duidelijk in welke gevallen ze toestemming van een gedetineerde nodig hebben om gegevens op te vragen en dit is vastgelegd in een beschrijving/instructie. (Norm Ist)	Documentatie Dossieronderzoek DPAN Dossiercheck bij MMD Interview MMD Interview gedetineerden

		2.3	<p>De mmd'er verzamelt aanvullende informatie bij reclasseringsorganisaties, gemeentelijke instellingen, uitvoeringsinstanties, verzekeringsorganisaties, zorginstellingen, maatschappelijke opvanginstellingen, familie etc. (Landelijke beschrijving werkprocessen MMD, DJI) Het is voor de mmd'ers duidelijk wanneer er aanvullende informatie nodig is en de mmd'ers weten ook bij wie ze welke informatie kunnen krijgen. Dit is vastgelegd in een lokale beschrijving/ instructie. (Norm IST)</p>	<p>Documentatie Dossieronderzoek DPAN Dossiercheck bij MMD Interview MMD Interview gedetineerden Interview gemeente</p>
		2.4	<p>De mmd'ers stellen vast wat de stand van zaken is op het gebied van de vier deelgebieden identiteitspapieren, inkomen, huisvesting en zorg.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De mmd'ers checken of de gedetineerde ingeschreven staat bij de GBA. - De mmd'ers checken of de gedetineerde voor zijn detentie een woon en/ of briefadres had en zo ja wat voor soort woon- of briefadres. - De mmd'ers gaan na of de gedetineerde inkomen uit arbeid had of een uitkering. - De mmd'ers inventariseren of er schulden zijn en of er afbetalingsregelingen zijn getroffen. - De mmd'ers gaan na welke zorgcontacten een gedetineerde had voor zijn detentie. - De mmd'ers checken of de gedetineerde een zorgverzekering heeft. <p>De mmd'ers weten op welke manier ze aan de benodigde informatie moeten komen, in welke gevallen er wel of geen problemen zijn en wanneer er acties nodig zijn. Dit is ook vastgelegd in een lokale beschrijving/ instructie. (Norm IST)</p>	<p>Documentatie Dossieronderzoek DPAN Dossiercheck bij MMD Interview MMD Interview gedetineerden Interview overige MD, TB, CBTR, BSD, BVA Interview gemeente</p>

		2.5	De mmd'ers leggen de informatie uit bestaande documentatie, uit het screeningsgesprek en uit het eventuele aanvullende onderzoek vast in een basisdocument nazorg. (Landelijke beschrijving werkprocessen MMD, DJI)	Documentatie Dossieronderzoek DPAN Dossiercheck bij MMD Interview MMD Interview gedetineerden Interview gemeente
		2.6	De mmd'er draagt het Basisdocument Nazorg binnen drie weken na binnenkomst over aan de gemeente van herkomst via het digitale platform aansluiting nazorg (DPAN). (Landelijke beschrijving werkprocessen MMD, DJI)	Documentatie Dossieronderzoek DPAN Dossiercheck bij MMD Interview MMD Interview gedetineerden Interview gemeente
3	De mmd'ers leggen in het basisdocument vast welke acties moeten worden uitgevoerd en door wie.	3.1	De mmd'ers leggen in het basisdocument vast welke acties moeten worden uitgevoerd en door wie. (Landelijke beschrijving werkprocessen MMD, DJI)	Documentatie Dossieronderzoek DPAN Dossiercheck bij MMD Interview MMD Interview gedetineerden Interview overige MD, TB, CBTR, BSD, BVA
		3.2	De mmd'ers stemmen geplande acties af met interne disciplines zoals de trajectbegeleiders bij ISD, medewerkers CBTR ivm het reïntegratieplan, leden van het Psycho Medisch Overleg (in kaart brengen zorgbehoefte) en eventueel met medewerkers van het Bureau Selectie en Detentiebegeleiding en de Bevolkingsmedewerkers. (Landelijke beschrijving werkprocessen MMD, DJI)	Documentatie Dossieronderzoek DPAN Dossiercheck bij MMD Interview MMD Interview gedetineerden Interview overige MD, TB, CBTR, BSD, BVA

		3.3	De mmd'ers stemmen de geplande acties af met relevante externe organisaties. De mmd'er neemt contact op met de gemeente om afspraken te maken te maken over te ondernemen acties. Als er na ontslag nog sprake is van een justitiële titel dan benaderen de mmd'ers hiervoor ook de reclassering. (Landelijke beschrijving werkprocessen MMD, DJI)	Documentatie Dossieronderzoek DPAN Dossiercheck bij MMD Interview MMD Interview gedetineerden Interview gemeente
		3.4	Indien een gemeente niet over een gemeentelijk coördinatiepunt beschikt dan zorgt de mmd'er ervoor dat er een geschikte contactpersoon binnen de gemeente is. (vb sociale dienst, burgerzaken of iemand van een woningcorporatie) (Landelijke beschrijving werkprocessen MMD, DJI) De mmd'ers weten welke procedure de PI hanteert als een gemeente niet over een vaste contactpersoon beschikt en het is vastgelegd in een lokale beschrijving/ instructie zodat het duidelijk is wat de betrokkenheid van elke gemeente is. (Norm IST)	Documentatie Dossieronderzoek DPAN Dossiercheck bij MMD Interview MMD Interview gedetineerden Interview overige MD, TB, CBTR, BSD, BVA Interview gemeente

4	Alle in het screeningsdocument opgenomen acties worden ondernomen.	4.1	<p>De mmd'ers ondernemen actie als er sprake is van problemen op het leefgebied identiteitspapieren;</p> <p>Als er een nieuw identiteitbewijs nodig is:</p> <ul style="list-style-type: none"> - regelen zij indien nodig een aangifte van vermissing van een identiteitsbewijs - stellen zij vast wel identiteitsbewijs wenselijk is (paspoort, ID kaart, rijbewijs) en gaan ze na welke kosten daar aan verbonden zijn. - laten ze een pasfoto maken of ze doen dit zelf - maken ze mogelijk dat de gedetineerden zijn identiteitsbewijs in persoon kan - aanvragen en afhalen of dat een vertegenwoordiger dit kan doen. - maken ze een kopie van het identiteitsbewijs <p>(Landelijke beschrijving werkprocessen MMD, DJI)</p>	<p>Documentatie</p> <p>Dossieronderzoek DPAN</p> <p>Dossiercheck bij MMD</p> <p>Interview MMD</p> <p>Interview gedetineerden</p> <p>Interview overige MD, TB, CBTR, BSD, BVA</p> <p>Interview gemeente</p>
---	--	-----	---	--

		4.2	<p>De mmd'ers ondernemen actie als er sprake is van problemen bij het inkomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Als een gedetineerde inkomen uit arbeid had dan gaan de mmd'ers na of hij na detentie terug mag komen bij zijn oude werkgever. In overleg met de gedetineerde kan de werkgever worden ingelicht over de detentiesituatie. - Als een gedetineerde een uitkering had dan lichten de mmd'ers met toestemming van de gedetineerde de uitkeringsinstantie in over de detentie en zij melden aan de uitkeringsinstantie als de uitkering moet worden hervat na detentie, zij vragen dan ook aanvraagformulieren op. - De mmd'ers lichten de gedetineerden in dat zij verplicht zijn om hun detentiesituatie te vermelden en wat de consequenties zijn als ze het niet doen - De mmd'ers gaan na wat de mogelijkheden zijn om een bank/girorekening te openen voor gedetineerden die dat niet hebben. Samen met een legitimatiebewijs en een sofi-nummer is dit nodig voor de aanvraag van een uitkering. - De mmd'ers nemen indien nodig contact op met het CWI <p>- Als er schulden zijn dan gaan de mmd'ers na of de gedetineerde in een schuldhulpverleningstraject zit en nemen zonodig contact op met de instantie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Als een gedetineerde afbetalingsregelingen heeft dan lichten de mmd'ers de instanties of personen in over de detentie en melden dat de verplichting niet kan worden nagekomen. - Als er schulden zijn maar er is niks geregeld dan gaan de mmd'ers na of er een schuldhulpverleningstraject kan worden opgestart na detentie en verrichten zij voorbereidende werkzaamheden. <p>(Landelijke beschrijving werkprocessen MMD, DJI)</p>	<p>Documentatie</p> <ul style="list-style-type: none"> Dossieronderzoek DPAN Dossiercheck bij MMD Interview MMD Interview gedetineerden Interview overige MD, TB, CBTR, BSD, BVA Interview gemeente
--	--	-----	--	---

		4.3	<p>De mmd'ers ondernemen actie als er sprake is van problemen bij onderdak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Als de gedetineerde een woning heeft, ondernemen de mmd'ers acties om deze te behouden. - Als de gedetineerde geen onderdak heeft dan onderzoeken de mmd'ers de mogelijkheid voor onderdak na detentie. Ook onderzoeken ze de mogelijkheid voor een inschrijfadres/briefadres. - De mmd'ers beoordelen wat een passende woonsituatie is en bespreken dit met zorgverleners en/ of gemeentelijke contactpersoon. Als het om een gedetineerde uit de MO groep van de G4 gaat dan melden de mmd'ers dit bij het gemeentelijk coördinatiepunt, zoeken de mmd'ers ook contact met de cliëntmanager en stellen ze in samenspraak een individueel trajectplan op. - Mmd'ers nemen samen met gedetineerden contact op met instellingen die woonvoorzieningen bieden of met woningcorporaties. - Als een gedetineerde een formeel adres heeft, maar geen woonadres dan gaan de mmd'ers na of verstandig is om dit aan te houden. <p>(Landelijke beschrijving werkprocessen MMD, DJI)</p>	<p>Documentatie</p> <ul style="list-style-type: none"> Dossieronderzoek DPAN Dossiercheck bij MMD Interview MMD Interview gedetineerden Interview overige MD, TB, CBTR, BSD, BVA Interview gemeente
--	--	-----	---	---

		4.4	<p>De mmd'ers ondernemen actie als er sprake is van problemen op het gebied van zorg:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Als een gedetineerde een zorgcontact had voor detentie dan nemen de mmd'ers contact op met de betreffende zorginstelling en gaan na of het contact tijdens de detentie gecontinueerd kan worden. De mmd'ers bespreken ook welke randvoorwaardelijke zaken er geregeld moeten worden om de continuïteit van de zorg te waarborgen. - De mmd'ers delen deze informatie met andere relevante functiegroepen binnen de PI (melden het onder andere bij PMO) en melden bestaande zorgcontacten bij de gemeente van herkomst. - Als de gedetineerde nog geen bestaand zorgcontact heeft, maar op basis van de screening is het aannemelijk dat er wel een onderliggende zorgvraag ligt dan melden de mmd'ers dit bij het PMO. - De mmd'ers stemmen de acties op de andere deelgebieden (ID-bewijs, inkomen en onderdak) steeds af met de acties die op het gebied van zorg. Mmd'ers gaan ook na of de acties op het terrein van zorg ook leiden tot een voorlopig zorgplan dat voor afloop detentie wordt overgedragen. - De mmd'ers informeren de gemeente over de acties die op het terrein van zorg en zorgoverdracht tijdens detentie worden ondernomen. Zij bewaken dat de continuïteit van zorg gewaarborgd is. - De mmd'ers gaan na of een gedetineerde voor zijn detentie een zorgverzekering had. Zij volgen hierbij de procedures voor af- en aanmelden bij de zorgverzekering. (Landelijke beschrijving werkprocessen MMD, DJI) 	<p>Documentatie</p> <ul style="list-style-type: none"> Dossieronderzoek DPAN Dossiercheck bij MMD Interview MMD Interview gedetineerden Interview overige MD, TB, CBTR, BSD, BVA Interview gemeente
--	--	-----	---	---

		4.5	De mmd'er monitort in hoeverre de acties op de deelgebieden worden verricht (inclusief terugkoppeling van andere betrokkenen) en registreert het verloop van de acties in DPAN. (en eventueel in Tulp selectie om de inrichtingsfunctionarissen op de hoogte te houden). Het is voor de mmd'ers helder wat er wel en niet geregistreerd wordt en waar en het is vastgelegd in een lokale beschrijving/ instructie. (Norm Ist)	Documentatie Dossieronderzoek DPAN Dossiercheck bij MMD Interview MMD Interview gedetineerden Interview overige MD, TB, CBTR, BSD, BVA Interview gemeente
		4.6	De mmd'ers ondersteunen de gedetineerde bij het invullen van formulieren, het doen van aanvragen en het regelen van zaken op een van de vier deelgebieden. (Landelijke beschrijving werkprocessen MMD, DJI)	Documentatie Interview MMD Interview gedetineerden
		4.7	Bij gedetineerden die binnen de categorie langverblijvenden vallen én deelnemen aan een TR-traject, stemmen de mmd'ers alle acties altijd af met de trajectbegeleider Gevangeniswezen en de trajectbegeleider reclassering. Ze bepalen hierbij onderling de taakverdeling. (Landelijke beschrijving werkprocessen MMD, DJI)	Documentatie Dossieronderzoek DPAN Dossiercheck bij MMD Interview MMD Interview gedetineerden Interview overige MD, TB, CBTR, BSD, BVA

5	Er is een naadloze overdracht van de inrichting aan de gemeente voor het einde van de detentie.	5.1	Als een gedetineerde na veroordeling in eerste aanleg een strafrestant heeft van minimaal vier maanden dan registreren de mmd'ers de resultaten van alle verschillende ondernomen acties per basisdeelgebied in het overdrachtsdocument nazorg. (Landelijke beschrijving werkprocessen MMD, DJI)	Documentatie Dossieronderzoek DPAN Dossiercheck bij MMD Interview MMD Interview gedetineerden Interview overige MD, TB, CBTR, BSD, BVA Interview gemeente
		5.2	In het overdrachtsdocument registreren de mmd'ers welke onderdelen er ten aanzien van de einddefinities wel of niet bereikt zijn. Daarbij geven ze ook aan wat de reden is wanneer er onderdelen niet zijn gerealiseerd. (Landelijke beschrijving werkprocessen MMD, DJI) Het is voor de mmd'ers duidelijk wanneer de einddefinities wel of niet bereikt zijn en dit is vastgelegd in een lokale beschrijving/ instructie. (Norm ISt)	Documentatie Dossieronderzoek DPAN Dossiercheck bij MMD Interview MMD Interview gedetineerden Interview gemeente
		5.3	De mmd'ers geven in het overdrachtsdocument aan welke acties er moeten worden ondernomen om alsnog tot het realiseren van de einddefinities te komen. (Landelijke beschrijving werkprocessen MMD, DJI)	Documentatie Dossieronderzoek DPAN Dossiercheck bij MMD Interview MMD Interview gedetineerden Interview gemeente

		5.4	De mmd'ers versturen het overdrachtsdocument acht weken voor het ontslag van de gedetineerde naar de gemeente van herkomst (als duidelijk is dat een gedetineerde in een andere gemeente gaat wonen dan de gemeente van herkomst en dit is ook al gecommuniceerd met de nieuwe gemeente, dan kan het overdrachtdocument ook naar de nieuwe (woon)gemeente worden verstuurd). (Landelijke beschrijving werkprocessen MMD, DJI)	Documentatie Dossieronderzoek DPAN Dossiercheck bij MMD Interview MMD Interview gedetineerden Interview gemeente
		5.5	De mmd'ers dragen de informatie over aan een vaste contactpersoon bij de gemeente (Landelijke beschrijving werkprocessen MMD, DJI) De mmd'ers dragen deze informatie ook over aan de betrokken zorginstelling.(norm ISt)	Documentatie Dossieronderzoek DPAN Dossiercheck bij MMD Interview MMD Interview gedetineerden Interview gemeente
		5.6	De mmd'ers hebben een databank (in DPAN) van de sociale kaart ten behoeve van een netwerk (Functiedocument MMD, DJI) De mmd'ers actualiseren de databank. (norm ISt)	Documentatie Dossieronderzoek DPAN Dossiercheck bij MMD Interview MMD
		5.7	De mmd'ers voeren overleg met contactpersonen en motiveren en stimuleren betrokkenen om uitvoering te geven aan de begeleiding en hulp van de gedetineerde. (Functiedocument MMD, DJI)	Documentatie Interview MMD Interview gedetineerden Interview overige MD, TB, CBTR, BSD, BVA Interview gemeente

		5.8	De gemeente is tevreden over de aanlevering van de informatie van de mmd'ers. (tijdigheid en kwaliteit) (Norm ISt)	Interview MMD Interview gemeente
		5.9	De gedetineerden zijn tevreden over de inzet en het resultaat van de MMD De mmd'ers zijn toegankelijk. (Norm ISt)	Interview MMD Interview gedetineerden Interview overige MD, TB, CBTR, BSD, BVA
		5.10	De PI zoekt actief samenwerking met de gemeenten, maakt afspraken en legt deze vast. (Norm ISt)	Documentatie Interview MMD Interview overige MD, TB, CBTR, BSD, BVA Interview gemeente
6	Aan de organisatorische randvoorwaarden voor het goede verloop van aansluiting op nazorg is voldaan.	6.1	De PI heeft een lokale instructie voor de werkwijze van de mmd'ers. Deze wordt regelmatig geactualiseerd. (Norm ISt)	Documentatie Interview MMD
		6.2	De PI heeft een vaste communicatiestructuur waar casuïstiek en werkwijzen besproken worden en van de overleggen wordt een verslag gemaakt. (Norm ISt)	Documentatie Interview MMD Interview overige MD, TB, CBTR, BSD, BVA

		6.3	De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de bij de nazorg betrokken inrichtingsfunctionarissen zijn beschreven en helder afgebakend (o.a. LD/ UD, hoofd MMD, hoofd BSD, trajectcoördinator/begeleider CBTR, MMD'er, BSD, PMO, MD). (Norm ISt)	Documentatie Interview MMD Interview gedetineerden Interview overige MD, TB, CBTR, BSD, BVA Interview gemeente
		6.4	De samenwerking en communicatie tussen de inrichtingsfunctionarissen (o.a. LD/ UD, hoofd MMD, hoofd BSD, trajectcoördinator/begeleider CBTR, MMD'er, BSD, PMO, MD) functioneren naar tevredenheid. (Norm ISt)	Interview MMD Interview overige MD, TB, CBTR, BSD, BVA
		6.5	Er zijn heldere afspraken over de verantwoordelijkheids- en bevoegdheidsverdeling met externe organisaties en functionarissen (reclassering, gemeente, zorginstellingen) (Norm ISt)	Documentatie Interview MMD Interview overige MD, TB, CBTR, BSD, BVA Interview gemeente
		6.6	De samenwerking en communicatie tussen de PI en deze externe organisaties en functionarissen functioneren naar tevredenheid. (m.n. samenwerking gemeente) (Norm ISt)	Interview MMD Interview gemeente

		6.7	De mmd'ers worden voldoende gefaciliteerd om hun functie uit te kunnen oefenen. De kwartiermakers van DJI faciliteren het proces en zijn toegankelijk voor mmd'ers. Zij worden in de gelegenheid gesteld om met grote regelmaat externe afspraken af te leggen en om externe partners op bezoek te kunnen laten komen in de inrichting. Zij kunnen gebruik maken van alle benodigde geautomatiseerde systemen zoals DPAN, VIPS, TULP. (Norm ISt)	Documentatie Interview MMD Interview kwartiermakers Interview gemeente
		6.8	De personeelsinzet is kwantitatief en kwalitatief op orde. (Norm ISt)	Documentatie Interview MMD Interview gedetineerden Interview overige MD, TB, CBTR, BSD, BVA
7	Het verloop de uitvoering van de werkzaamheden rondom de nazorg wordt geëvalueerd en zonodig bijgesteld.	7.1	De werkwijze screening is onderwerp van evaluatie en wordt indien nodig bijgesteld. (Norm ISt)	Documentatie Interview MMD Interview overige MD, TB, CBTR, BSD, BVA
		7.2	De werkwijze over de acties op de deelgebieden is onderwerp van evaluatie en wordt indien nodig bijgesteld. (Norm ISt)	Documentatie Interview MMD Interview overige MD, TB, CBTR, BSD, BVA

		7.3	De samenwerking en de communicatie tussen gemeente en PI is onderwerp van evaluatie en wordt indien nodig bijgesteld (Norm ISt)	Documentatie Interview MMD Interview gemeente
		7.4	De samenwerking en communicatie tussen de betrokken inrichtingsfunctionarissen (o.a. LD/ UD, hoofd MMD, hoofd BSD, trajectcoördinator/begeleider CBTR, MMD'er, BSD, PMO en MD) is onderwerp van evaluatie en wordt indien nodig bijgesteld. (Norm ISt)	Documentatie Interview MMD Interview overige MD, TB, CBTR, BSD, BVA
		7.5	De registratie van de werkzaamheden van de mmd'ers vindt plaats. (voor de planning en control cyclus). (Landelijke beschrijving werkprocessen MMD, DJI)	Documentatie Dossieronderzoek DPAN Dossiercheck bij MMD Interview MMD

Bijlage 5 Geografische ligging

